Масса а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 14 сентябрь, 1978 шу. ● № 110 (5930). ● Мах 2 кеп.

ЯЛХАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ИЙСЛАГIА СЕССИ

ЯлхазлагIа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета аргIанара нйслагIа сесси хилар селхан КПСС обкома политически дешара ЦIагIа.

Сесси хьайийллар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета председателa депутата Р. С. АХМАТОВАС.

Сессе дувца оттадаь дешаш да:

1. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах долча Нохч-ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика Закона проекта хьакъехьа.

2. КПСС XXV съездо дIадийхарашка, СССР Конституцега, РСФСР Конституцега, Нохч-ГIалгIай АССР Конституцега хьежжа йола парте, правительства директиваши шоай решенеши кхоачашъеча тIахьожами тохками чIоагIагIа лоаттабара даькъерча республика халкъа депутатий Советий декхарий хьакъехьа.

3. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Суд хоржилга.

4. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдара хьакъехьа.

Нохч-ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика Закона проекта хьакъехьа доклад йир Закона проект кийчъяра йолча Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Комиссе председателa депутата Н. И. СЕМЕНОВА.

Докладах лаьца йолаеннача пренешка къамаьлаш дир депутаташа: М. М. КЕРИМОВА — халкъа депутатий Ачхой-Мартановски районии Совета исполнительни комитета председателa, Р. М. МИМИЕВАС — Гудермесски медицински инструментий завода полировщицас, А. М. КАРАГИЧЕВАС — КПСС Наурски райкома хьалхарча секретара.

Дийца даьиначул тIехьагIа Лакхехьарча Совето массава раьза а волаш тIанийцар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий хьакъехьара Закон.

Партеи правительстван директиваш а шоай решенеш а КПСС XXV съездо дIадийхарашка, СССР Конституцега, РСФСР Конституцега, Нохч-ГIалгIай АССР Конституцега хьежжа кхоачашъяра лоаттабу тIахьожами тохками чIоагIбара даькъера республика халкъа депутатий Советий декхарий хьакъехьара доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председателa депутата Х. Х. БОКОВА.

Пренешка къамаьлаш дир депутаташа: Р. А. САЛАМОВАС — Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама Комитета председателa, А. С. КИРИЛЛОВА — Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министра, Д. Х. ДЗАУРОВАС — Наьсарен районерча «40 лет Октября» яхача совхоза дояркас, А. К. ЗЯЗИНА — Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама министра, К. Ш. БАТУКАЕВАС — Грозненски хIамаш тегача производствай объединене № 4 йолча Ведемски филиала швейс-мотористкас, И. А. АЛБАСТОВА — Нохч-ГIалгIай АССР юстице министра, Л. И. САЙДАЕВА — халкъа депутатий Шалински районии Совета исполнительни комитета председателa.

Дийцача дешах лаьца шерра баь соцам тIанийцар Лакхехьарча Совето.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Суд хархарах дола дош дувца болалу депутаташ. Цу дешах лаьца доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председателa заместителa М. А. Мамаева. Депутаташа массава раьза а волаш чIоагIйир Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Суда состав, председателалла хержар К. Д. БУРМИСТРОВ.

Цул тIехьагIа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совето ладийгIар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советага чIоагIдайта тIаккухьаш долча автономии республика Лакхехьарча Совета Президиума Указий хьакъехьа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара Н. Я. ПРАВЕНЬКЕ яьча докладага, цу хьакъехьа даь доагIаш дола законаши соцамаши тIанийцар.

Цу тIехь ший болх чакхбалийтар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета сессе.

Лакхехьарча Совета сессе балха хьакъехьара ма-ярра йола отчет кепатеха арайоаккхаргья.

Депутата В. М. РУБЛЕВАС яьча запросага ла а дийгIа, цунах лаьца баь соцам тIанийцар Лакхехьарча Совето.

ЯЛАТ ДIАДЕ КИЙЧА БА

«40 лет Октября» яхача Наьсарерча совхозе гурахьа дув ялат дIаде кийчбеннаб. Укх деношка дIаде доладергда рожь. Цхьабакъда дукха лаьтта дац цо дIалоацаргдар — 184 гектар, хIаьта а цул тIехьагIа, цунах хетта дIахо хьоргда мукх, кIа дIадувлга а.

— Цу балха эша кийчо оаха хьалххе а йолаяьй, — яхаш дувц совхоза керттерча агронома Чумаков Махьмада, — еррига а дIаде дезар 3600 гектар ялат да, цу даькъе 600 гектар мошача доакъарийна лаьрхIар а долаш. — Аьха даьннад 1870 гектар лаьтта, цунах дукхагIдар (80 процент гаргга) хьалхагIа мошача доакъарийна дIайийна культураш хиннар а долаш.

Цхьадола кIаи мукхи укх шера ка бола ялаташ хиннача лаьтташка дIаде дезаргда, кхыйола культураш тIахиина кхаш хIанз а мукъа ца далар бахьан долеш. Уж лаьтташ хIанз оахаш латт.

Агронома цIераш йоах социалистически яхье хьалхле лелаеча механизаторий, цар доаха толамаш дувц. Царех дукха бараш совхозе а районе а цIи хева, бовзаш специалисташ ба.

Масала, Долакха - Юртарча отделенера Тимурзиев Хьусен МТЗ-80 яхача трактора тIа болх беш ва (цу тракторацца а оах совхоза лаьтташ). СменагIа 2.7 гектар аха йоагIача, ци корпус йолча нохарца цо оах 4 гектарага кхачалца лаьтта. Осмиев Ахьмада Т-150 яхача трактораца нормагIа 6,6 гектар аха доагIача 11—12 гектар оах.

ТIой-Юртарча шоллагIча отделенерча механизатора Хучиев Заьлмаха иззамоча трактораца 14 гектарага кхоачаш оахам ду дийнахьа, Баркинхоев Султана Т-74 яхача гусеничнии трактораца 7,5—8 гектар оах, нормагIа 5,9 гектар йоагIача.

Сезонех дикагIвола ахархо лаьрхIав кхоалагIча отделене механизаторах Оздоев Заьлмахах. Т-150 яхача трактораца цо оах, бIарччача дийнахьа болх а беш, 13—14 гектар лаьтта, нормагIа 6,6 гектар йолча. ХIаьта цхьан дийнахьа цо хIанзалца цхьанне а ца яьккха рекорд гойтар 25 гектар лаьтта а аьха. Бакъдар аьлча сердал йолча дерригача дийнахьа болх бир цо. Цу дийнахьа Заьлмахана 50 сом ахчан совгIат делар шийн алапел совгIа.

. ДикагIа болх бе наьха безам боагIаргболча материальнии моральнии стимулех лерттIа пайда эц совхозе. Т-150 яхача трактораца, масала, механизаторо 8 гектар лаьтта оахе, цуьна алапел совгIа преми а лу 5 сом, 10 гектар аьхача — 7 соми ах соми, 12 гектар аьхача тума лу. Кхетадеш да, оахам ала хIама доацаш дика хила дезилга.

Цул совгIа дикагIбараш «къахьегама листокаш» тIа, «молнеш» тIа бувц, хьалхара моттиг яьккхачоа карара кара тела цIе байракхилг лу. Укх деношка из байракхилг Хучиев Заьлмаха трактора тIа ягIа. Цун сийна айяьй центральни усадьбе флагштока тIара сийлен байракх а. Яхье хьалхара моттиг яьккхар малав ховргдолаш лалла дIаяз а дийя урагIйохийт из байракх.

— Цу тайпара оттабаьча балхо дика тIехьале лу, — йоах Чумакова, — хIанз совхозе дийнахьи буси 155—160 гектар лаьтта оах. Цу балха вIашагIъелла кхоъ оахама отряд я, хIара отделене цхьацца йолаш, хIаьта еррига а лаьтта оахараш 20 трактор я.

ДIадувча фун йоакхо, а ханнахьа яьй боахаме. Укх шера «Чеченингушсортсемпром» объединенена юкъеяхай совхоз. ХIанзчул, тIехьагIа кхашкарча балхашцара цун дукхагIбола лостам хургба боахаманта дIаде фу кийчделга. Укх шера чуийцача ялатах совхозо шийна дIаде Iоттадаьд 856 тонн «элита» сортах дола кIа, 270 тонн мукх, 50 тонн рожь.

Цул совгIа, объединене разнарядкагIа кхыча боахамашка — Наьсарерча «Маяк», «Назрановский», Ачхой-Мартанерча «Лермонтовский», Надтеречни районерча «Калаусский» совхозашка дехкад 800 тонн совгIа дIаде ялат.

— Парте Центральни Комитета июльски Пленума решенеша керда а бехктокхаме а декхараш оттадаьд юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка, — йоах совхоза керттерча агронома. — Ховш долчча бесса, царех лоархIамегIа дар дукхагIа ялат хьалххеделген пачхаьхалкхен амбарашка из дIакхоа-дайтилгеи да. — «40 лет Октября» яхача совхоза кхашкарча болхлоша шоай низи хьинари кходергдац из декхар толаме кхоачашдара.

З. ДАУРБЕКОВ.

БIаьстан хьалхарча деношка денз хьинаре къахьийга баьцадаарий дика хьувкъам кхебаьб укх шера Ачхой-Мартановски района «Овощевод» яхача совхоза Дзагиев Мохьмада кулгалдеча баьцадаараш леладеча бригада къахьегамхоша. Укх деношка хьувкъам чуэца болабаьб цар. Пачхаьалкхенга хIанзле а ехкай 40 тонн нарсаш, 10 тонн кхачан свекла, 30 тонн помидораш.

Пачхаьалкхенга баьцадараш дохкара укх шера хьалхашка латта декхараш бригада коллективо кхоачашдергхиларах шеко яц.

Баьцадаараш чуэцача къаьстта хьинаре болх бу Магомадова Тонтас кулгалдеча звенорча болхлоша Хаджимурадова Тумишас, Бекбулатова Розас. Балха нормаш тIехкхоачаш ца еш ди дIададхийтац царех цхьанне а.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) Ачхой - Мартановски района «Овощевод» совхоза баьцадаараш леладеча бригада бригадир Дзагиев Мохьмад, звеньевая Магомадова Тонта, болхлой Хаджимурадова Тумиша, Бекбулатова Роза помидораш чуэцаш баьча балха итог еш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПЛАНАЛ СОВГIА

Пятилетка кхоалагIча шера плани тIанийца социалистически декхараши дикка тIехкхоачашдеш хьайоагIа укх шера СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода коллектив. Цудухьа бархI бетта планал совгIа цо арахийцар шиъи ахи миллион совгIча сома маьха фенол, спирт, полиэтилен, кхыйола химически продукци.

Социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Кальной Виктор Григорьевич керте латтача спирт арахецача производства коллективо.

А. ТЕТЕРЕВА,
СССР 50 шу дизара цIерагIча химзавода экономист.

ХЬАЛХЛЕ ЛЕЛАЕРАШ

Пачхаьалкхен плани шера тIанийца социалистически декхараши толакца кхоачашдеш хьайоагIа Грозненски швейни объединенена чуйоагIа № 5 йола хIамаш тега цех.

Продукци арахецара бархI бетта план 15 августе кхоачашъяьй. ХIаьта укх шера бархI бетта барт тайнача коллективо планагIа 148 эзар сома арахеца мара ца езача 158 эзар сома продукци арахийцай, вешта аьлча бархI бетта планал совгIа 10 эзар сома маьха. ХIаьта коллектив духхьал продукци арахецара план кхоачашъяь Iац, лакхлуш я укхаза хIара денна къахьегама овсарле а. ДIабахача бархI бетта къахьегама овсарлен план 100.1 процент кхоачашъяьй коллективо.

№ 5 йолча цехе дика вIаштIехьбаьккха ба арахецача продукце дикал лакхъяра болх а. Цехе хIара кIирагIа дикала денош чакхдоах. Цу деношка дувц даьха толамаш, хIамаш тегача нийсъяллийта ледарлонаш. Уж ца хилийтара де дезарий план оттаю. Иштта дика лел укхаза хьехамчаша къонача болхлошца бу болх а.

Цу цехе балха отта хьаухараш цхьаккха а специальни дешара заведени яьккхе хилац. Уж балха хьаийцачул тIехьагIа ученикаш болаш массехк бетта Iома а лийя, тIаккха шоаш болх бе болалу. Цудухьа къаьстта теркам тIабохийт укхаза хьехамчаштеи керда балха баьхкачарнеи юкъерча бувзама. Из айха хиларга хьежжа дукхагIа кул цунах хьабоала пайда а.

Белгалбаха боагIа, шоай хан хьинари ца кходеш, шоашта ховр къоначарна дIахьехаш хьабоагIа дуккхача шерашка цехе болх беш бола аьшк еттараш - хьехамчаш 1980 шера сентябрь бетта чотах къахьегаш йола № 1 йолча участкера Эльмурзаева Саянти № 2 йолча участкера 1980 шера июль бетта чотах къахьегаш йола Сумская Лидия Фоковнан.

Царех лаьца дувцача хана инженер-технолог йолча Кулешова Татьяна Ильиничнас йоах: «Уж ши кхалсаг тамашийна нах ба, шоай болх лаьгIбенна, цхьа эIаммига а шоаш мукъабаьлча балха тIарча новкъостапта гIо ца деш Iац уж... Шоаш хIанз аьшк етташ мара беце а, шиннена а дика хов швейя-мотористкай болх. Къонабараш шоашта ца ховр хатта массаза а тIаболх царна».

Шоай балха дикал тоаяра массайолча формаех пайда эц коллективо. Дика лел укхаза социалистически яхьа гIулакхаш а. Ала деза, № 5 йола цех ше швейни объединене цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле лелаечарех хилар.

Цехе хIара бетта яхьа итогаш ю, яхье котало яьккхача участкана, бригадана, сменана совгIаташи цIе вымпели лу. Укхаза я социалистически яхьа экран а, моральнии материальнии поощрени елга лерттIа вIаштIехьдаккхарo кхы а хьинар айду болхлой.

ДIачуваьннача хьалъелла улл болхлоша хIара дийнахьа баьча балха оперативни оценка тIаоттаеш йола экран. Смена чакхъяьлча мастерои технологеи цхьана оттаю из оценка, хIаранена хов ше мишта болх баьб. Ханза ше баьча балха лоха оценка оттайича, шоллагIча дийнахьа кхы из санна дар ца хилийта хьож хIаравар.

Коллективо цIаккха а лаьгI ца йолийташ лелаю «ХIара балха денна—дикала Знак!» яхача девизагIа йоаржаяь социалистически яхь.

Яхьа гIулакхаш дика лел цеха участкашта юкъе. Шоайла яхье яьнна къахьегаш я укхаза №№ 3, 4 йола участкаш.

Къаьстта ала дезаш да № 3 йолча участно хьалхле лелаеча коллективахи цун кулгалхочох Склярова Валентина Ивановнахи. Дуккха ха я цу «коммунистически къахьегама бригада» яха цIи лелаеча коллективо арахецача продукцена рекламаци ца йоагIа.

СССР керда Конституци тIанийца шу дузача денга — 7 октябрга шера план кхоачашъе аьнна карара шу доладуш шоаш тIанийца доккхий декхараш кхоачашдергхиларах шек яц коллектив. Тамаш а яц из, цу коллективо хIара бетта бригадни задaнеш 115—120 процент кхоачашъю.

Х. АУШЕВА.

ОКТЯБРЬ БЕТТА ЧОТАГIА

Лаьттанцарен, бетонацарен балхаш дар, вайна ма-харра, халагIчарех цхьа гIулакх да. Уж балхаш деча дика хьокхамаш доахаш къахьегаш я «Союзпромэкскавация» треста специализированни управлене коллектив.

Карарча шера бархI бетта план 13 августе кхоачаш а еш, цар планал совгIа 192 эзар сома балхаш даьд.

Шу доладелча денз тIехдика къахьегаш хьабахкаро торо еппай царна 5 сентябре пятилетка кхоалагIча шера ийс бетта план кхоачашъе а. ХIанз управлене болхлой къахьегаш ба октябрь бетта чотах.

· Къахьегаме толамаш дахарца цхьана лакхъеннай укхаза къахьегама овсарле а. Из соахка хьалхарча бархI беттаца нийсийча 12,6 процент лакхъеннай укх шера дIабахача бархI бетта. Вай мехка дуккхача моттигашка наькъаш дохкаш, лаьттанцара балхаш деш ба управленера болхлой, цар балхаш деш моттигаш я Карачаево-Черкеск, Сочи, иштта кхыраш.

ХIанз цар керттера балхаш ду Чир-Юртара карьер хьаеллача. Уж дика толамаш доахача шоай къахьегамца белгалбаьнна ба экскаваторий машинисташ: Загинайко Александр, Щербаков Василий, Мачукаев СаIид.

Х. ГАГIЕВА.

ШОАЙЛА ЯХЬЕ БАЬННА

Хьинаре къахьегаш ба укх деношка Надтеречни района «Калаусский» совхоза гурахьа юв культураш дIаера лаьтта оахаш боахка механизатораш. ХIара дийнахьа оахам деш хул 13 — 14 агрегат.

Укх шера гурахьа юв культураш дIаера 3200 гектари эяба 1950 гектари лаьтта аха дезаш ба цу боахама механизатораш. ХIаьта хIанзле цар аьхад эяба 378 гектари гурахьа юв культураш дIаера 2050 гектари лаьтта.

Йиъ бригаде оах лаьтта. Бригадашта юкъе яьржача яхье хьалха я коммуниста Сардалов Хьасана кулгалду бригада. ПланагIа аха дезаш хиннача 940 гектар лаьттах 890 аьха баьннаб уж. Трактор еха, е кхы бахьан долаш цIаккха юхасоцабаьбац цу бригадерча трактористаша лаьтта оахаш бу болх. ХIара агрегатага шин сменагIа болх байт. Цу юкъа 45 гектар совгIа лаьтта аха вIаштIехьдоал цхьан агрегата.

Лаьтта оахаш боахкарий балхацара моральнии материальнии безам совбаккхара лаьрхIа мероприятеш вIаштIехьъяьхай совхоза кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша. Лаьтта оахаш бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг йоаккхаргйолча бригада цхьа эзар сом преми яла оттадаьд. Из премии Сардалов Хьасана бригадо яккха мегаш а я.

М. ХУМАДОВ.

СССР-ен ГДР-ен КОСМОНАВТАШТА КРЕМЛЕ СОВЕТСКИ СОВГIАТАШ ДIАДЕННАД

12 сентябре Кремле КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa Советски Союза доккхий совгIаташ дIаделар СССР летчика-космонавта В. Ф. Быковскенеи ГДР гражданина космонавта-тохкамхочоа Зигмунд Иенаи.

СовгIаташ дIалуш къамаьл дир новкъоста Л. И. Брежнева.

Ше къамаьл деш В. Ф. Быковске кхозлагIа космосе ваха тешам боларах а шоай къахьегама лакха мах барах а дег тIара баркал аьлар Коммунистически партена, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, вай правительствана.

Космосе баь никъ бищ ца балийтара В. Ф. Быковске новкъост Л. И. Брежневна делар орбитальни космически комплекса тIа никъ беча хана космонавташа автографаш тIаязъяь цун шийн портрет.

Цул тIехьагIа къамаьл дир З. Йена. Цо доккха баркал аьлар КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Леонид Ильич Брежневна шийна Советий Мехка доккха совгIат даларах.

Исторически никъ бар дагадеха ГДР космонавто новкъост Л. И. Брежневна елар «Салют-6» — «Союз» яхача орбитальни комплекса тIа хинна Германски Демократически Республика Пачхаьалкхен герб.

Гулбеннараша тIоараш а деттаж тIанийцар къамаьлаш дараш.

СовгIаташ дIалуча вар КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь К. У. Черненко, СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. П. Георгадзе, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник И. А. Блатов, КПСС ЦК дунен халкъашта юкъерча информаце Отдела заведующе хьалхара заместитель В. М. Фалин, Юрий Гагарина цIерагIча космонавташ кийчбеча Центра начальника заместитель, шозза Советски Союза Турпал, авиаце инарал-майор А. А. Леонов, хIаьта иштта СССР-ера ГДР посол Г. Отт.

(ТАСС).

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета массазарча комиссешка

ТОАДЕ КХАЛНАЬХА БАЛХА ХЬАЛАШ

Грозненски производственни швейни объединене болх беча 3823 сагах 90 процентал совгIа бараш кхалнах ба. Цехашкеи бригадашкеи кулгалду посташ кхалнахага я. Юкъерча звенон 70 кулгалхочох 69 кхалсаг я.

Даим дика толамаш доахаш хьайоагIа швейникий коллектив, цо кхоачашъяьй укх шера бархI бетта план. Планал совгIа арахийцай 450 эзар сома маьха продукци. Балха тIа доккхий хIамаш карагIдувларах республикански сийлен Улга тIа яьккхай объединене коллектив. Уж толамаш доахача доккха дакъа юкъедихьад предприяте кхалнаха, из бахьанце царех дуккхачарна правительственни совгIаташ деннад.

Уж факташ йоалайир укх деношка хиннача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета кхалнаьха къахьегамеи бытеи, ноанали берали лорадара дешашта йолча массазарча комиссе заседане. Объединене керттерча инженера В. И. Ильиновас яь доклад йийца а йийца комиссе белгалдаьккхар кхалнаьха къахьегамеи бытеи хьалаш тоадара тIаберзабаь швейни объединене кулгалхоша белггала болх баьлга. Халача процессашта механизаци ю, цехашкеи филиалашкеи санитарно-гигиенически хьалаш тоаду. Укх тIехьарча хана кхаь цеха комплексни механизаци яьй, № 4 йолча цехе бытовой корпус яьй.

Объединене я кхо столовии ши буфети. Цхьайолча цехашка хIама даа хьакъоастадаь цIеноош да. Болх беш я 4 фельдшерски пункт, цеховойи цергийи лораш. Ханханнахьа профосмотраш ю. Объединене доалахьа я берий кхо беши берий ши комбинати.

Цунца цхьана комиссе гучадаьхар дуккха кхоачамбоацараш. Производственни цехий санитарно-гигиенически хьалаш санитарни нормаша дIа ма-деххара дац. Эшачох кхоалагIа дакъа мара дац кхалнаьха гигиена цIеноош, салоIа цIеноош дац. Производственни цехаши участкаши тишденнача а болх бе аьттув боацача а цIеноошка ухк.

№ 3 йолча Мужечерча филиале лерттIа болх бара эша хьалаш вIаштIехьдаьхадац. Дукха ха я здаиена ремонт ца ю, подсобни помещенеш яц, дукха моттигаш нийсъу электроэнерги йоацаш, хIаьта цу гIулакхо дукха балха ха йоаю. № 4 йолча филиале а цхьайолча хана хилац хий, электроэнерги, цига дац бытовой цIа, № 6 йолча швейни цехе буфет яц.

Массазарча комиссе Грозненски производственни швейни объединене кулгалхошкара дIадийхар белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадоахилга. Бытовой гIулакх деча министерствана могадир цехашкеи филиалашкеи швейни объединене болхлошкара бытовой гIулакхаш дара заказаш дIанйдар вIаштIехьдоаккхилга, хIаьта Нохч-ГIалгIай транспортни управленегара — болхлой дIа-юха кхувла эша транспорт хулийтилга. «Грозэнерго» районни управлени декхарийла яьй № 3 а № 4 а йолча филиалашка цахаддаш электроэнерги лоаттае, унахцIено лорадара министерствана тIадиллад № 4 йолча Веденски филиала медицински болхлю тIачIоагIвелга.

Производственни швейни объединене генеральни директор А. Н. Бабаджанов декхарийла ваьв № 3 йолча Мужечарча филиала коллектива къахьегамеи бытеи хьалаш вIаштIехьдахара къаьстта теркам тIабахийта.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

КПСС ЦК июльски Пленума решенеша дегаш гIоздаьха болча тха совхоза болхлоша башха-дика толамаш доахаш къахьег укх шера. Эггара хьалхара толам гурахьа ялат чуэцача баьккхар оаха. Ипатовций методагIа пайда а эцаш чубера хьувкъам. ПланагIа 23 центнер йолаш, 2507 гектарах хIаране тIара чуийцар 29 центнер ялат. ПланагIа 3400 тонни декхарегIа 3800 тонни йолаш, пачхаьалкхенна дIаденнад 4200 тонн совгIа ялат.

Укх шерарча хьувкъамах доккхал ду оаха. Иштта хьийкъа ялат кхеде тха низ кхаьчар совхоза механизатораша, отделеней специалисташа шоаш кхо ца беш хьинаре къахьегарах. Къаьстта боккха толам баьккхар Дуруев Ахьмад управляющи волча цхьоалагIча отделене болхлоша. Цар хIара гектара тIара чудена ялат 37 центнер хилар.

Белгалбаха безам ба са хьувкъам чуэцача доккха хьинар гойта комбайнераш. Уж ба Чулигов Вара, Хаджимурадов, Хамзатханов СайдIаднан, жаткай машинисташ Каимов Мувса, Касумов Лема, шофераш Ихаев Iийса, Несербиев Ваха, кхыбараш. Ди-бийса, хало-атто ца лоархIаш цар къахьегар бахьан долаш тха вIаштIехьдаьлар дикагIча агротехнически хана, 10 балха дийнахьа ялат чуэцеи из пачхаьалкхенга дохкара декхар толаме кхоачашдеи.

Дерригa балхаш комплексагIа лелар. Ялат чуэццаше а ча вIашкаозар, цунна тIеххьа лаьтта оахар. Ча аргIаш даь дIаоттадаь даьннад, хIаьта лаьтта а 2000 гектар совгIа аьха Iодиллад. Цу тIа шозлагIа юв культураш дIайийнай.

ХIанз тха боахаме цхьатарра чакхдоахаш дукха балхаш да. Гурахьа ялат дIадера лаьтта тоадеш, шекара свеклаш, хьажкIаш, дуга чуэцара эша техника кийчъеш, доакъараш Iалашдеш къахьегаш ба тха механизатораш.

Боккха теркам тIабохийт оаха хьайбашта Iан замалахьа даа шортта гIожеи мошеи доакъараш Iалашдара гIулакха. Грозненски района ЦхьоалагIча мая цIерагIча колхоза къахьегамхоша даь кхайкарал даггара къоабалдаь хьал а лаьца, лаьрххIа цу гIулакха вIашагIъеллача бригада коллективо дош деннад цхьан шереи ах шереи кхоачам хиллал хьайбашта доакъараш Iалашде, аьнна.

ХIанзле а оаха кийчъяьй 2000 тонн совгIа йол, иззал сенаж (план 700 тонн), 500 тоннал дукхагIа баьций витаминни хьоар, кхыдола доакъараш.

Доакъараш кийчдеча балхах дика ка а йоалаш къахьегаш ба механизатораш Байалиев Вайсар, Занкиев ХIарон, Алиев Азал, Товсултанов Iаддал, кхыбараш.

КПСС ЦК июльски (1978 шу) Пленуме парте Центральни Комитета Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева «СССР юрта боахам дIахо дегIабоалабарах» яьча доклада тIара дика гуш да вай мехка юрта боахама дерригa доакъаш дегIадоаладара гIулакха мел йоакхо ю.

Тха совхоз а дукха доакъош долаш боахам ба. Нов. Л. И. Брежнева енна указанеш кхоачаш а еш, тха совхоза партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, боахама кулгалхоша, специалисташа, берригача болхлоша шоай хур ду беркате долаш иттлагIча пятилетка кхоалагIа шу чакхдаккхаран дерригa доакъош пайда беш хилийтарах.

С.-П. ЦЕХАЕВ,
Гудермесски района «Терек» совхоза керттера агроном.

Парторганизацешка — отчеташи хоржамаши

КЕРДАЧА ПАРТКОМА ДЕКХАРАШ

Укх тIеххьарча хана шин шерай ах шерай баьча балха итогаш е укх деношка шоай отчетно-хоржамий собране гулбеннабар Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза коммунисташ. Колхоза順 парткома секретара Ж. А. Ибрагимова белгалдаьккхар, къахьегамхоша юртбоахама продукташ алсамъяхара даькъе цхьадола толамаш даьхалга.

Дика болх беш хьабоагIа хьайбаш леладераш. Шерагара шерага лакхлуш латт доахангара йоаккха шура. 1976 шера хIара кхоабача Iаттагара яьккхаяр 2049 килограмм, дIадахача шера яьккхар яр 2155 килограмм. Укх шера кхы а дукхагIа яккха йиш я. Пачхаьалкхенга дулх, шура йохкара план а иттлагIча пятилетка дIадахача шин шера тIеххкоачашъяьй. 1976 шера цар ехкар 3363 тонн шура, планагIа 30000 тонн мара йоацача. 1977 шера ехкар 3390 тонн, планагIа 3250 тонн йохка езача. ДIадахача шера планагIа 500 тонн дулх дохка дезача цар дехкар дар 527 тонн.

Дика болх беш хьайоагIа укхаза КПСС членалла кандидат республике цIи хеза доярка Астамирова Минат. ДIадахача шера хIара кхоабача Iаттагара цо яьккхар 5008 килограмм шура. Цунца болх беш болча доярках Хамзатова Эсета, Акиева Асета, 3000 килограмм совгIа шура яьккхар хIара кхоабача Iаттагара. Цу коллектива кулгалдеш ва № 3 йолча шурий-товарни ферма заведующи коммунист Дрезов Зейнди. Укх шера цар тIайнйцад социалистически декхар — хIара кхоабача Iаттагара 3100 килограмм шура яккха.

Дика болх баьб кхашка балхаш дераша а. Цхьайолча коллективаша шоай планаш тIеххкоачашйир. Царех я В. А. Козловас кулгалду № 3 йола механизированни отряд. 45 центнер кIа чуийцар цар хIара гектара тIара. Дика къахьийгар ялат чуэцача хана коммунисташа комбайнераша Г. С. Павленкос, И. Ф. Кузина, В. И. Кондрашова, Н. Ф. Липчанске. Цу опыт йолча комбайнерел тIехьа ца бусаш къахьийгар къонача комбайнераша Бобровский Викторей Владимирей. Цар шоай комбайна бункер чура Iодоассадир 4367 центнер ка бола ялат. Дика болх бир ялат хьатта дIакхухьача шофера коммуниста Шадиев Къурейша. 6350 центнер ялат Iодоассадир цо хьатта. Социалистически яхье кхоалагIа моттиг яьккхар цо.

— Цхьабакъда, — йоах доклад яьча нов. Ибрагимова, — дика болх оаха баьбале а, шортта да укхаза белгалдаха деза кхоачамбоацараш а. — Масала, хьаэцаргья вай коммуниста Лебеденко Леонида кулгалду механизированни отряд. ХIара гектара тIара 18 центнер коартолаш мара чуэцанзар цо. Цун новкъоста Козлов Виктора чуийцар 83 центнер. Люцерна Лебеденкос хIара гектара тIара чуийцар 121 центнер, Козлова — 200 центнер.

Цхьаккха а вац Iалама хьалаш укх шера юртбоахама къахьегамхошта аьттув боацаш хиннилга ца ховш. Дале а, карагIа ца даьннар деррига а колхоза кулгалхоша дукха дийлхача догIашта дIатIадехкилга вIаштIехьа дац. Чуийца хьувкъам эсала хилара керттерча бахьанех да лаьтта леладара культура лоха хилар, дIайийнача культурашта ледара Iунал дар, хьувкъам во лорабар, кхыдараш. Цу № 2 йолча мехотрядо кIезига хьувкъам чуэцарах бехке ва коммунист Лебеденко.

Вай партийни организаце учете латт 103 коммунист, 11 КПСС членалла кандидат. Партийни комитето цкъа мо массехказза ший заседанешка дийцад хьайбай боахам тоабара дош. Цунах цхьаккха пайда баьннабац оалилга яц, дале а, гуш маххиллара, гIулакх тоалуш дац. ХIаьта колхоза хьайбай боахаме къахьегаш 20 коммунист ва. Нагахь а санна уж шоай бехктокхам кхетабеш хуларе хьайбашта шортта доакъар хургдар, кIезигагIа хьайбаш доврдар, дукхагIа хургдар хIара бIаь Iатта тIехьа хьалкхеду Iаьсий.

Отчетни хана КПСС члена кандидаталла 20 саг хьаийцав. ДукхагIа бола коммунисташ лерттIа дакъа лоацаш ба собранешка, дувца таханарча дейна хиланза даргдоаца дешаш а увтта деш. Царех ба Б. М. Хаштыров, И. А. Ковалев, Ю. Я. Зиборов, М. И. Стрельников, П. М. Толмачев, П. А. Бобровский, дукха кхыбараш.

Бакъдар аьлча, цхьаболча коммунисташа из гIулакх тесса дитад. Собране хьа ца боагIаш нийслу коммунисташ И. Ф. Кузин, В. Г. Красников, С. И. Синчинов, И. И. Чодаев. ХIаьта Т. А. Тормосинов укх шера цхьан собране хиннавац.

Отчетно-хоржама собране ишта белгалдаьккхар колхоза халкъа тIахьожама группа, профсоюза комитета, комсомольски организаце балха боарам лакха боацилга а. Цар коллектив оарцагIъяхац пачхаьалкхен планаши тIайнйца социалистически декхараши кхоачашдара, кIезига теркалду къахьегамен производственнии дисциплина чIоагIъяр, коммунистически хьисапе къахьегам вIаштIехьбаккхар санна дола лоархIаме дешаш.

Пренешка къамаьл даьча Хамзатова Эсета дийцар шоаш баьча балхах, укх шера тIайнйцача социалистически декхарех. Гучадаьхар цо кхоачамбоацараш. Йоацаш я ферме цIе уголок. Цу гIулакха бехке я партийни организаци.

— Вай колхозе, — аьлар керттерча инженера Петр Алексеевич Бобровске, — эггара вогIа хьувкъам чуийцар № 2 йолча мехотряда. Цунна кулгалдеш ва вайна массанена а вовзаш вола коммунист Лебеденко. Дика болх беш хьавоагIар из укх тIеххьарча шерашка. ХIанз кура ваьннав. Гурахьа балхаш сихденнача хана салаIа вахар. Балха хана менна хул цун отрядера механизатораш.

— Дукха механизатораш тоъац колхозе, — йоах комбайнера Николай Федорович Липчанске. — Юкъера лаьрхIача кхаь трактора цаI кхоач механизатор, дукхагIбараш скотникаш ба. Дика алапи эц механизатораша, цхьабакъда цу балха наьха безам тIабахийтара хIама дац вай боахаме.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча колхоза председателa Юрий Яковлевич Зиборова белгалдаьккхар 1976 шера колхозо 264 эзар сом пайда баьи дIадахача шера 148 эзар сомага мара дIа ца кхоачаш из лохбеннеи хилар. Коартолаш кхееча звенос хьахьокх хIара гектара тIара 200 центнерал совгIа уж яха йиш йолга. Цу гIулакха оарцагIбовла беза беррига кулгалхой.

13 коммунисто дир собране къамаьл. Цар массане а белгалдаьхар дика вIаштIехьдаьнна гIулакхаш, гучадаьхар кхоачамбоацараш а.

Отчетно-хоржамий собране дакъа лаьцар КПСС Сунженски райкома секретара Алексей Захарович Литвиненкос.

«Путь к коммунизму» яхача колхозе коммунистий отчетно-хоржамий собране хьахьекхар боахам пачхаьалкхенна дукха а дукхагIа пайда беш хилийтара, къахьегамхой хьашташ диззагIа кхоачашдара, царна юкъе кхетамца болх бара боарам лакхбара де дезараш дукха долга. Цхьабакъда, из харах кхоачам хилац, уж кхоачамбоацараш дIадахара хоадамболлаш къахьега деза. Юххьанца деиз ший болх цунна тIаберзабе беза керда хержача парткомо.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

БАЬЦАДААРАШ ~ ЮРТАХОШТА

Курчалойрча баьцадаараш дохкача тика чу болх беш ва Таларов Вахит. Юртахошта ше везавалийта хайнад цунна царца Iиккерзеи дог цIенеи хиларца.

Нагахьа санна хьалха Курчалойра нах шоашта баьцадаараши соми эца Гудермесеи Грознеи аха безаш хиннабале, хIанз цар шоай юрта я эшшаш дола баьцадаараши соми эца йиш йола тика.

Планови заданеш дика кхоачашъю цо. Хьалхарча ах шера товарооборота план тIеххкоачашйир. ПланагIа 36 эзар сом долча, ах шера цо дехкар 47 эзар сома маьха баьцадаараш. Духхьал цхьан август бетта юрта бахача нахага цо дехкад 20 эзар сома маьха баьцадаараши соми.

Курчалойрча баьцадаараш дохкача тикас яхь лелаю Шаьларча цхьан тикаца. Цу яхье хьалхайоагIа Таларов Вахит чулатта тика.

— Баьцадаараши соми республика тайп-тайпарча районашкара, дукхагIча даькъе Сунженски, Наурски, вай Шалински районашкара хьадахь аз, — яхаш дувц Таларов Вахита. — Геттара дукха баьцадаараш денад аз тхоай юртарча Ленина цIерагIча колхозерча Умаев Салмана кулгалдеча бригадера. Духхьал из волча бригадера енай аз 25 тонн нарсаш. Баха нах баьцадаараща Iалашбе сайна доккха новкъостал дарах баркал а оал бригадира нов. Умаевна.

Торгови системе Таларова болх бу 1956 шера денз. Цу юкъа дукха совгIаташ а деннад цунна. Царца я Ленински юбилейни медаль, «За трудовую доблесть» яха медаль, хIаьта 1975 шера цунна елар «Социалистически яхье котваьннар» яха знак.

З. ХИЗРИЕВ,
юртара корр.

МОСКВА. ХIанз кхозлагIа вай столице хул юртбоахама техника даькъе дуненна карагIдаьннарашка хьажар. Цига дакъа лоацаш я Советски Союз хиина ца Iеш 22 пачхаьалкхенашкара 280 фирма.

Выставке хьахьокхаш я тайп-тайпара юртбоахама техника — тракторашкарей автомашинашкарей денз ирригационни системашта йолча оборудованега, теплицашта, мелиоративни балхашта кхаччалца яр.

Советски Союза экспозици — выставке эггара йоккхагIа я. Из кийчъеча дакъа лоацаш хиннай 252 предприяти, конструкторски бюро, Iилма-тохкама институт.

СУРТА ТIА: Красни преснера «Сельхозтехника-78» яхача выставка экспозици.

Н. АКИМОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДЕННА ДОШ СИЙЛЕНЦА КХОАЧАШДЕ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Нохч-ГIалгIайн АССР-а къахьегамхой хьинар айденна къахьегаш ба КПСС XXV съездо тIайнйца социально-экономически программа кхоачашъяра. ДIадахача шин шерай бархI беттан республика халкъа боахам дегIабоалабеча кIезига толамаш даьхадац.

Лакха социалистически декхараш тIайнйцар пятилетка кхоалагIча шера республика заводий, фабрикий, гIишлоний, колхозий, совхозий, транспортни а кхыча а организацей коллективаша. хIаьта хIанз уж кхоачашдара тIагIертта къахьегаш а я. Республике кIезига яц шоай декхараш кхоачаш меттел, тIехкхоачаш а деш йола коллективаш.

Укх шера мехкдаьттахоша декхараш тIайнйцар скважинашкара доаккха мехкдаьтта алсамдаккхара чотах Даьхенна планал совгIа 50 эзар тонн мехкдаьттен 3 миллион кубически метр гази яла, хIаьта укх шера бархI бетта цар даьккхад 56 эзар тонн мехкдаьттен 41 миллион кубически метр гази.

1978 шера тIайнйца социалистически декхараш тIехкхоачашдаьд лакхаоктанови бензинаш, электродни кокс, тракторни прицепаш, бежана даьтта, дукхха кхыдола продукце тайпаш арахецара.

Машинаш ечеи аьшка обработка ечеи предприятей коллективаша дIабахача бархI бетта планал совгIа 3,3 миллион сома продукци маьхалъяьккхай, тIайнйцача декхарех 1,3 миллион сома яккха мара ца езача.

Йийгачеи кхачани промышленноста болхлошеи инженерно-технически болхлошеи декхараш тIайнйцадар шера 3 миллион сома продукци маьхалъяккха, цар бархI бетта маьхалъяьккхар 6 миллион сома я, вешта аьлча шозза дукхагIа.

Укх шера дIабахача 8 бетта предприятешкеи организацешкеи къаьстта теркам тIабахийтаб общественни производства эффективность лакхъярай беррига балха дикал тоаярай. ХIаьта цу даькъе къаьстта дика хувцамаш а хиннад.

Ерригача республике гIолла лаьрхIача къахьегама овсарле лакхъеннай, машинехи оборудованехи пайда ийбелга тоаденнад, дукхха а дикагIа лел материальни къахьегамеи ресурсех пайда ийбелга.

Цу дерригне а торо хилийтай бархI бетта къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъеи соахка укх ханарчунца нийсийча къахьегама овсарле лакхъеи.

Республика еррига а промышленни предприятеш дIалаьрхIача 1978 шера социалистически декхараш тIайнйцадар промышленносте къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул 0,2 процент лакхъе, духхьал дIабахача бархI бетта къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул 0,5 процент дукхагIа лакхъяьй.

Къахьегама овсарле лакхъяра чотах продукци дегIаяр 90 процентага кхоачаде лаьрхIадар, хIаьта хIанзлехьа из 93 процентага кхоачадаьд.

Укх шера дIабахача бархI бетта итогаш йича къаьгга гучадаьлар социалистически декхараш малагIчо мишта кхоачашду, малаш тIехьабус, республика тIехьатеттараш малагIаш ба.

Массехк предприяти тIехьаюсаш хилар бахьан долаш, къаьстта а «Грознефтеоргсинтез» яха производственни объединени; ерригача республика промышленносте дIабахача бархI бетта планал совгIа 18 миллион сома продукци маьхалъяккха аьнна декхар тIайнйцадар, хIаьта маьхалъяьккхар 10,3 миллион сома мара яц.

Укх шера дIабахача бархI бетта культурно-бытовой гIулакхашта лаьрхIан боахама эшеи товараш арахецара план 54 процент, радиоприемникаш арахецара план 30 процент, мебель арахецара — 16 процент мара кхоачашъяьяц.

Халахете а, республике йолаш я тIайнйца социалистически декхараши шоашта енна пачхаьалкхен планаши кхоача ца еш йола коллективаш.

Продукци маьхалъяккхара бархI бетта планаца лоархIаьяьяц: «Грознефтеоргсинтез» яха Грозненски производственни объединени, цемент йоаккха завод, нерудни гIишлон материалаш йоахеи царна переработка юн Карабулакски завод.

Къахьегама овсарле лакхъяра планах лоархIаьяьяц республика 11 предприяти. Царех я: «Грознефтеоргсинтез» яха объединени, Гудермесски медииструментий завод, радиотехнически завод, «Чечингсельстрой» треста аьшкбетона конструкцей завод, «Консервплодоовощ» объединени, «Металлотара» яха завод, иштта кхыяраш.

Цхьайолча предприятешка производственни низалех боагIача бесса пайда ийбац, балха ха зехьа йоаю, материальни ресурсех боагIаш бола пайда ийбац. Уж санна долча гIулакхаша продукци арахецари къахьегама овсарлеи лохъю.

Соахкарча бархI беттаца нийсийча къахьегама овсарле лохъялийтай укх шера дIабахача бархI бетта Грозненски ремонтно-механически, «Трансмаш», нерудни материалий заводий, механизированни карьера, Назрановски трикотажни фабрика, макаронни фабрика, иштта кхыча коллективаша.

Дукхача коллективаша кхоачашдац продукци дIакхахьийтара шоаш тIайнйца декхараш.

Ерригача республика промышленносте гIолла лаьрхIача продукци маьхалъяккхара план укх шера бархI бетта 95 процент мара кхоачашъяьяц. дIа ца йохьийташ йита продукци 42,1 миллион сома маьха я.

Пачхаьалкхен планови дисциплина толхаяьрашi продукци дIакхахьийтара шоай договорни декхараш кхоачашца даьраши я «Грознефтеоргсинтез» объединени, «Красный молот», «Электроинструмент», «Электромеханический», медииструментий, радиотехнически заводаш, «Терек» яха объединени, цементни завод, опытно-экспериментальни завод, «Автоспецоборудование», кога гIирс бу фабрика, иштта массехк кхыяраш а.

Договорни декхараш кхоачашдар хIара производственни коллектива декхар да.

1978 шера дIабахача бархI бетта шоай балха тIа дика хьокхамаш даьхад республика гIишлошъеча подрядни организацеша.

ГIишлошъеча подрядни организацеша шоай низаца гIишлон балхаш дара бархI бетта план 103 процент кхоачашъяьй, соахка цу ханаца нийсийча из хул 3 процент лакхъенна.

БархI бетта программа кхоачаш а еш, гIишлон-монтажни балхаш дукхагIа даьд: «Грознефтехимремс т р о й», «Грознефтеоргсинтез» объединене, «Чечингсельстрой», «Чечингушводстрой», «Росводремстрой» объединене тресташа.

Укх шера дIаяхача хана дика толамаш даьхад СМУ-6, 11, гIишлошъяра Управлена чуйоагIача УМС, «Союзэкскавация» треста Грозненски спецуправлене, СРСЦ № 2, 4, «Грознефтехимремстрой» треста, «Монтажтермоизделия» треста СУ, «Кавэлектромонтаж» треста МУ, «Центроспецстрой» треста СУ, № 7 йолча треста МУС., «Чечингсельстрой» треста №№ 101, 223, 557 йолча ПМК-аша, иштта кхы дукххача а предприятеша.

Цунца цхьана республике йолаш я гIишлон-монтажни балхий программахи тIайнйцача социалистически декхарехи ца лоархIаь гIишлошъю подрядни организацеш.

Карарча шера бархI бетта план кхоачаш ца яьрех я гIишлошъеча управлене № 155 йола ПМК, № 2, 4, 5 йола СМУ, «Жилгражданстрой» треста № 10 йола ССМУ, «Грознефтехимремстрой» треста СРСУ, НГ ТЭЦ СУ, «Связьстрой» треста № 209, «Севкавнефтегазстрой» объединене гIишлошъяра Управлене СУ № 12, 13, иштта кхы массехк организаци а.

ГIишлонхой декхарийла бисар керттера фондаш болх бе йолаялийтара, массехк объект эксплуатаце дIаяла хьебелар. ГIишлонхоша декхараш тIайнйцадар 1978 шера 200 эзар квадратни метр чуIе моттиг йола цIенош хьалдаь а даьха эксплуатаце дIадала. Цхьабакъда укх шера дIабахача бархI бетта дIаденнараш 61,7 эзар квадратни метр мара дац.

ЦхьоалагIча сентябрга эксплуатаце дIаяла езаш хинна, хIараяр 624 бера моттиг йола Гудермесера, Ачхой-Мартановски районерча Буматара, Шаьлара школаш эксплуатаце дIаеннаяц.

ИттлагIча пятилетка кхоалагIа шу чакхдала дукха ха йисаяц. хIаьта хьалхашка латтараш доккхий декхараш да.

Итогаш ечеи йоашхачеи хана кулгалхойи специалисташи декхарийла ба керттера теркам массайолча звеньяшка беррига балха дикали эффективности лакхъяра тIабахийта, тIехьабусарашкара доагIар дизза хьадеха.

ХIара предприяте кIезига яц пайда эцанза йиса торонаш, уж сихагIа балха юкъейоалае еза.

ДикагIйолча участкай, производствай, цехий, предприятей опыт масса а йолча коллентивай балха юкъейоалае еза, тIехьаюсача коллективашта массе оагIорахьара гIо а деш. Производства хIара звено барт-цхьоагIо йолаши пачхаьалкхен дисциплина чIоагIеи хилар планаши тIайнйца социалистически декхараши толамца кхоачашдара эшар да.

В. ЮДОЛОВИЧ,
Нохч-ГIалгIайн АССР Статуправлене промышленни отдела начальник.

КПСС ЦК ИЮЛЬСКИ ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

ЮРТА БОАХАМА — КАГИРХОЙ ЙОАКХО

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенешен КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева докладагара хьадоагIача декхарашеи дегаш ураоттадарца ший ханнахьа, лоацчача хана ялат чудара, дика доакъар Iалашдара йоаржаьча социалистически яхье дизза дакъа лоац, баьцадаараш, сом, кхыйола юрта боахама культураш чуэцача хьинаре болх бу республика къонача къахьегамхоша.

Тахан республика колхозашкеи совхозашкеи къахьегаш ба 24 эзар кагирхой, цу даькъе 14 эзар комсомолец а волаш. Iилмани техникан кердагIдарий ларда тIа юрта боахама отраслешта дIахо дегIаяххара программа оттаяь йола КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум хиннача исторически ханаца лоархIам бича кхозза дукхагIа ба уж. Укх тIеххьарча 12 шера юрта боахама къона специалисташ 2,3-за дукхагIа хиннаб, юкъерча звеной кулгалхой — 2,2-за.

Юрта боахама культураш хьалкхеяра, планаши тIайнйца социалистически декхараши кхоачашдара доккхий къахьегама толамаш доахаш я кхашка балхаш дареи хьайбаш леладареи 300 комсомольско-кагирхой коллектив. Царех ялхнена 1977 шера итогех еннай ВЛКСМ ЦК, СССР ВДНХ, СССР юрта боахама Министерства памятни вымпелаш. Царех я Ачхой-Мартановски районерча «Урожайный» совхоза Эдильханов Бауддина кулгалдеш йола баьцадаараш кхеду комсомольско-кагирхой бригада, «Дружба» яхача комсий совхоза свеклаш лелаю комсомольско-кагирхой коллектив (кулгалхо Б. Вимурзаева), Гудермесски района «Терек» совхоза мехотряд, Шалински района «Сельхозтехника» МРО тракторни бригада (кулгалхо А. Тарасов), кхыяраш. КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленумеи ВЛКСМ XVIII съездеи решенешта гIулакхаца жоп а луш социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIа уж коллективаш.

Боккха организаторски болх бир 1978 шера хьувкъам чуэца кийчлуш комсомольски организацеша. Ханна вIашагIъехкар боккха хьувкъам байкхара йолаш ярел совгIа кхы тIа а 300 гаргта комсомольско-кагирхой экипажи агрегати. Цудухьа лоацчача хана а ца дойташ а'ялат чуийца баьлар Шелковской района къона къахьегамхой. Хьинаре къахьийгар Грозненски, Ачхой-Мартановски, Надтеречни районашкарча комсомольцашеи кагирхошеи. Царех ва ший комбайна бункере гIолла 242 гектара тIара 10050 центнер ялат дIаденна вола Шелковской районерча Ленина цIерагIча колхозера къона комбайнер Ереженов Николай. ХIара гектара тIара 41,5 центнер чу а эцаш республика къонача къахьегамхошта юкъе хьалхара моттиг яьккхай цо. ХIанз шоай районе ялат чуийца ма-даьлла дIа а ваха вежарашха йолча Казахстана лаьтта хьинаре къахьегаш ва Николай. «Иттъэзарашта» юкъе ва Ачхой-Мартановски районерча «Самашкинский» совхозера 10550 центнер ялат аьрда вола Хамидов Iиса, 10945 центнер а оардаш республике хьалхара моттиг яьккха вола «Горячеисточненский» совхозера Исаков Султан, «Молочный № 1» совхоза къона комбайнер Хусейнов Абуязид. Укх шера духхьашха ялат чуэцаш хиниавале а, 557 гектара тIара 10729 центнер чу а яхьаш боккха толам баьккхар Абуязида. Юхьиг дика я. Хетаргахьа, доккхий хIамаш карагIдаьннача комбайнерашца а, дIахо йодача хана яхь лелаерг йолаш хургва из.

ХIанз пайда эцанза йола торонаш гуча а йоахаш шекара свеклаш, ялата лаьрхIа хьажкIаш чуийца яхара шоай беррига низ тIаберзабеш ба юрта къона къахьегамхой.

ДIахо а ший болх беш я мошача доакъара конвейер. Республике толамца кхоачашдеш да шоашта тоъаргдолаш кийчдаьчул совгIа кхы тIа а доакъар Iалашделга. Дика болх беш ба Веденски Надтеречни районашкара къона доакъар Iалашдераш. ХIара денна йола норма 150 — 200 процент кхоачашъю трактористаша М. Мовсаева, Шедиев Султана, Косумов Iаьлас.

Юкъара хьайбаш дебадеча а дизза дакъа лоац республика комсомольцашеи кагирхошеи. 1200 комсомолец ва боахама цу даькъе къахьегаш, фермашка, хьайбай комплексашка болх беш я 70 комсомольско-кагирхой бригада. Хьинаре къахьегаш я Шелковской районера «Красный пахарь» колхоза Л. Закриева кулгалдеш йола доаркай комсомольско-кагирхой коллектив, Наурски района «Притеречный» совхозера А. Азимов, М. Ибанов, А. Хазумов керте латта жа леладу бригадаш.

Механизаторий кадраш кийчъяреи кхееи болх дика вIаштIехьбаьккхаб комсомола комитето. ХIанз республика юрта боахаме къахьегаш ва 2000 гаргга къона механизатор. ХIара шера механизаторий дешар дешаш хул бIаьш кагий нахи мехкарийи. Тахан юрташка болх беш 1150 къона агрономаш, зоотехникаш, инженераш, экономисташ, бригадай, фермай, отделеней кулгалхой ба республике. Цар толамца къестаду производства дешаш, планови заданеши социалистически декхараши кхоачашдара тIаерзаю шоай коллективаш.

8000 кагий нахи мехкарийи ба «КПСС XXV съезда решенеш — вахаре» яхача ленински зачете дизза дакъа лоацаш. Царех дукхагIбараша толамца кхоачашъю «Коммунизме даха Iомалу, коммунизм хьалъю» яха шо-шоай комплексни планаш.

Республика юрта боахам дегIабоалабеча хоадам болла дакъа лоацаш я студентий отрядаш а. Халкъа боахама тайп-тайпарча доакъошка шоай кхоалагIа къахьегама семестр дIахьу цар. Масала, укх шера баьцадаараш, сом, кхыйола продукци чуэцаш ва 1810 студент, юкъерча дешара заведенешкара дешархой. 4 миллион сома маьха юрта боахама продукци чуийцай, яша ехкай, колхозаштеи совхозаштеи доакъар Iалашдара гIо деш 100 гаргга субботники воскресники даьд цар.

Юрта боахам дегIабара йоккха уйла тIаяхийтар КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленумо. Хьайбай боахамий производство дIахо дегIаяра боккха лоархIам а беш, коа тIара оалхазараш леладара керда хьалъеш йола 26 объект комсомольски гIишлош я аьнна дIакхайкадаьд ВЛКСМ областной комитето. Укхаза хьинаре къахьегаш я комсомольско-кагирхой коллектив. Царех 2 Шалински районерча «Кавказ» совхозе птичникаш хьалъеш я, кхоалагIъяр — Грозненски районера «Майская» яха птицефабрика хьалъеш. «Комсомола орденашта — 6 хьинаре вахта» яхача девизагIа болх беш я «Кавказ» яхача комплексера Джигирханов Iалвеи Закриев Адамеи, «Майская» птицефабрике Вахаев Олега кулгалду комсомольско-кагирхой бригадаш. Шоай балха итогаш еш я студентий гIишлошъяра отрядаш а. Укх шера юрташка гIишлошъеш я 12 отряд. Цар хьалъяьй 16 объект, ремонт яьй 12 школана. Студентий гIишлой отрядаша пайда ийцача капиталовложеней боарам 700 эзар сомага дIакхаьчаб. Уж да КПСС ЦК июльски Пленума решенеш кхоачашъеча республика комсомольцаштеи кагирхоштеи карагIдаьнна цхьадола хIамаш. Бакъдар аьлча, царех кхоачам а баь Iе йиш-м яц. ВЛКСМ обкома тIеххьара хиннача пленуме, актива совещане, хьехамчий I-ча республикански слете, республика кагирхой кхыйолча форумашка белгалдаьхад КПСС ЦК Пленума а ВЛКСМ XVIII съезда а решенеш кхоачашъяра даькъера хьаьда декхараш.

Юрта боахама керттера культураш хьалкхееча шефство лелаяра; ялата, шекара свеклай, баьцадаарий, сома, комсий, генарий, коартолий боккха хьувкъам чубара шоай деррига хьинар тIадерзадаьд республика комсомольски организацеша, кагирхоша, мехкараша. Цу гIулакха лаьрхIа юрта боахама лоархIамегIарча моттигашка кхы тIа а вIашагIйолларгья 60 комсомольско-кагирхой коллектив.

Комсомола комитеташа тоае еза мелиораце гIишлош хьалъяра тIехь лоаттаю шефство, уж ханал хьалха хьалъяь яхара тIехьа лоаттабеча къовсама дукхагIа юкъеоза беза комсомольцаши кагирхойи, пайда дукхагIа хургболаш доал де деза хий дехкача лаьттан хIара гектара.

ХIанз республике хьалъеш я 3 мелиоративни гIишло: Ассиновски, Аксайски, Сулу-чубутлински хий дехка системаш. Уж комсомольски ударни гIишлош хилар дIакхайкаде, царна шефство лелаяра хоадамболлаш йола мероприятеш оттае, цига 80 саг кагий нахи мехкарийи бахийта декхарийла я ВЛКСМ Сунженски, Гудермесски, Шелковской районий комитеташ.

Юрта боахама лоархIаме дакъа — хьайбай боахам сихагIа дегIабоагIаргбола декхараш хьалхашка оттадаьд ВЛКСМ обкома пленумо. Цу гIулакха лаьрхIа дукхагIа шура яккхара, профессиональни говзал лакхъяра йолча яхье къона доаркаш дукхагIа юкъеозара лаьрхIа «ЦIе косынка» яха конкурс кхайкаяьй комсомола обкомо. Къонача доаркаша пятилетка кхоалагIа шу къахьегама доккхийча толамашца чакхдаьккха лерхIилга хьахьекхар укх шера хьалхарча ах шера хьокхамаша.

Къахьегама доккхий толамаш даьхар хIара кхоабача Iаттагара 2590 килограмм шура яьккхача Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача колхоза къонача доярка Астамирова Аьсета. Иштта дика толамаш доах Назрановски района «40 лет Октября» совхоза къонача доярка Солсанова Азас, Урус-Мартановски района «Горец» совхозерча Умхаджаева Маликас, Шелковской районерча «Красный пахарь» колхоза доярка Закриева Лейлас, кхычар.

ХIаьта хIара Iаттагара 3000 килограмм шура йоаккхилга хиланза даргдоаца гIулакх а хинна къонача доаркашта хьалхашка дIаэттад республике. Тахан хьалхе лелаераштa карагIдувлараш коллективай берригача членашта дулургдола хIама а хинна дIаотта дезаш да. Цу тIа вугаш я хIанзара хьайбай боахам промышленни ларда тIа баккхарца юрта къахьегамхой вай парте еш йола йоахо.

Кагий нахи мехкарийи къахьегама тIаберзабара даькъе боккха организаторски болх бе безаш я комсомола райкомаш, горкомаш, республика комсомольски актив. Социалистически яхь дегIайоалаяра, дикагIйола опыт юкъеяхьара даькъе царна профсоюзни организацешца цхьана карагIдувларашка хьехийа хургда къахьегамах хьахулаш дар. Кепиг мах бац дIайола а яь наха юкъе дIа ца яркаш йисача инициатива. Профессиональни говзалашта йола конкурсаш елга производстве хьалхе лелаераш ший ханнахьа материально а морально а белгалбоахилга, тIехьавусача хIаранеца кхетама болх белга — уж да эггара дукхагIа уйла тIаяхийта еза кхоачамбоацараш. Лоаца аьлча, юрта боахама боккха низ ба комсомольски организацеш. Царна тIалатт кхетамеи производственнии балхашца дувзаденна декхараш кхоачашделга. Комсомольски организацеша кагирхой дог ураоттадеш, цхьа барт беш, производства моллагIча а лоархIамеча участке толам баккхара уж шоашта тIехьабаха ховш, низ тIабахийта хьаькъалца беча балхах тийша да вай парте аграрни политика нийса чакхйоаккхилга. Цхьабакъда, халахете а массанахьа а хила беззача боарамагIа-м бац из болх.

ХIара бетта-бетта шоай планови заданеш кхоачаш ца еш 400 гаргга къона болхлой ба республика колхозашкеи совхозашкеи. Эсала бу «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яха ростовчаний болам юкъе бахьара болх Веденски, Наурски, Ножай-Юртовски, Грозненски районашка. Укхаза хила беззача боарамга баьккхабац комсомола райкомаша тIехьабусарий къахьегама итогаш яра болх, кIезига ладувгI дукхха кагирхой болаш йоллаше а планаш кхоачаш ца еча партийни организацешка, наггахьа мара яц цига беседаш, кхыйола кхетама балха мероприятеш. Царех хIаранеца кхетама болх белга, юкъарча вахара уж дикагIа юкъеозилга, тIехьабусарашта хьехамчаш тIачIоагIбелга — иштта да кхоачамбоацараш дIадахара комсомола активисташа леха деза наькъаш.

Белгалдаккхa деза городашка бахараша юрта деш дола новкъостал а. Массазара гIулакх а хинна дIаэттад вIаши городашкарчеи юрташкарчеи районашта, промышленни предприятештеи колхозаштеи совхозаштеи юкъера доттагIал. Из доттагIал чIоагIдеча дизза дакъа лоацаргдолаш кагирхой дукхагIа вIашагIбеттабалийта, дIа-юха ахийта беза комсомольски организацеша.

ХIанз дIайолаеннача отчетно-хоржамий собранешка кIоаргга уйла тIайохийташ тахка деза КПСС ЦК укх тIеххьарча хана хиннача Пленумийи ВЛКСМ XVIII съездеи решенеш кхоачашъяра комсомольски организацеша даь балхаш. Иштта уйла тIайохийташ анализ е езаш я комсомольски группай, комсомольско-кагирхой коллективай практически опыт.

ИттлагIча пятилетка программа, коллективана хьалхашка латта хоадамболла декхараш кхоачашдара лоаттабеча къовсаме дизза дакъа лаца декхарийла я хIара комсомольски группа, хIара комсомолец, зIамига саг, йоI. Иштта хьех вайна Коммунистически парте, из кхоачашделга дIадех вайгара воай комсомольски декхаро.

Х. ДЗЕЙТОВ,
ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретарь.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дукхачу шерашка цIена къахьегарахи къахьегаме карагIдаьннарий хан беши СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

«Знание» яхача Еррнгсоюзни обществе гIолла:

Халявка Василий Фотиевич — пенсионера.

«Чечингводстрой» Грозненски автобазе гIолла:

Ахьядов Хьамида — кузнеца.

Балбасова Анастасия Михайловнана — диспетчера.

Панченко Павел Васильевич — шофера.

Турлуев Абдул-Вахит Турлуевич — автослесара.

«Красный молот» яхача Грозненски машинашъеча заводе гIолла:

Атаров Юрий Ивановича — кузнеца.

Величко Яков Григорьевича — диспетчера.

Зибров Анатолий Антоновича — плавильщика.

Калмыкова Варвара Владимировна — керттерча бухгалтера.

Карапетянц Александр Дмитриевича — слесара.

Ковтунов Павел Сергеевича — слесара.

Гехаев Ахмед Гехаевича — выбивщика.

Лазарев Владимир Лаврентьевича — кузнеца.

Лаптев Виктор Афанасьевича — слесара.

Мамина Евгения Леонтьевна — стропальщицана.

Масленников Николай Васильевича — мастера.

Матвеев Трофим Александровича — грузчика.

Муха Евгения Михайловнана — земледела.

Низамаева Евдокия Ивановнана — стрелока.

Николаев Александр Григорьевича — инженер-технолога.

Николанди Федор Ивановича — электродчика.

Пасечникова Варвара Федоровна — инженер-экономиста.

Полонянкина Апполинария Матвеевна — стреженщицана.

Самуэль Александр Владимировича — резчика.

Сигатулина Шамезанай — баящицана.

Таторенко Валентина Сергеевнана — болхлочоа.

Ткаченко Константин Евлампиевича — слесара.

Чадаев Надыр Двудовича — гидрочистильщика.

Шникарева Зинаида Васильевнана — травильщица.

НГIАССР чурча гIулакхий министерстве гIолла:

Апухтина Агрофена Ефимовнана — пенсионеркана.

Барминский Георгий Георгиевича — пенсионера.

Губенко Ольга Николаевнана — пенсионеркана.

Головин Георгий Борисовича — пенсионера.

Ентяков Александр Сергеевича — пенсионера.

Куржев Магомет Бабовича — пенсионера.

Кутковой Семен Ивановича — пенсионера.

Казаков Илья Ивановича — пенсионера.

Красюк Мария Николаевнана — пенсионеркана.

Ланшев Абдул Мухамеджановича — пенсионера.

Литвинов Григорий Спиридоновича — пенсионера.

Мельникова Клавдия Федоровнана — пенсионеркана.

Михайлов Иван Михайловича — пенсионера.

Пронин Иван Ивановича — пенсионера.

Самодуров Михаил Григорьевича — пенсионера.

Тлисов Комац Мишеевича — пенсионера.

Урывский Николай Васильевича — пенсионера.

Федулов Николай Ивановича — пенсионера.

Чабаненко Клавдия Дмитриевна — пенсионеркана.

Веревкина Клавдия Степановнана — пенсионеркана.

Лащенко Афанасий Николаевича — пенсионера.

Майсурадзе Владимир Сергеевича — пенсионера.

Смирнова Евгения Петровнана — пенсионеркана.

Охлопков Василий Гавриловича — пенсионера.

Шаховой Иван Никифоровича — пенсионера.

Грозненски № 2 йолча гIишлон материалий комбинате гIолла:

Быкова Любовь Левковнана — обжигальщицана.

Колесникова Надежда Наумовнана — строгальщикий бригадира.

Маринчева Зинаида Андреевнана — садчика.

Моисеенко Евдокия Николаевнана — болхлочоа.

Ноженко Евдокия Васильевнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

Шайдулова Минзамал Шафигуловнана — йоккхагIйолча кладовщика.

Нохч-ГIалгIай республикански медицински училище гIолла:

Лубкова Антонина Петровнана — преподавателя.

Федорова Мария Ивановнана — преподавателя.

Дай-мехка тIема инвалидашта йолча республикански госпитале гIолла:

Врублевская Ольга Яковлевнана — котельне машиниста.

Колбасина Клавдия Петровнана — гардеробщицана.

Коровина Мария Карповнана — гардеробщицана.

Лебедева Антонина Алексеевнана — техничкана.

Склярова Александра Лаврентьевнана — санитаркана.

Хашимов Гусейн Хашимовича — физрука.

№ 9 йолча жилищно-коммунальни боахаме гIолла:

Калинина Мария Ивановнана — пенсионеркана.

И. Н. Заболотне цIерагIча республикански книжни типографе гIолла:

Булаева Татьяна Алексеевна — вахтера.

Бычкова Анна Федоровнана — пенсионеркана.

Качинская Варвара Алексеевнана — пенсионеркана.

Кутырева Анна Кузьминичнана — наборщицана.

Литвинов Евгений Федеровича — токара.

Мальсагов Бекмарзий Мальсага — корректора.

Негоднов Леонид Александровича — пенсионера.

Пахомова Нина Ивановнана — пенсионеркана.

Питюнова Надежда Андреевнана — пенсионеркана.

Семенова Клавдия Михайловнана — пенсионеркана.

Сонникова Александра Васильевнана — пенсионеркана.

Хлякина Елена Ивановнана — техника.

Ярославская Евгения Петровнана — наборщицана.

Нохч-ГIалгIай АССР яхачан промышленноста министерства Грозненский йий доакихача заводе гIолла:

Васин Георгий Кирилловича — пенсионера.

Григорьев Георгий Ивановича — грузчика.

Грицаева Любовь Алексеевнана — кочегара.

Есикова Мария Ефимовнана — пенсионеркана.

Кравченко Иван Васильевича — кочегара.

Линькова Евдокия Петровнана — солодовщица.

Луник Федор Тимофеевича — пенсионера.

Макаев Саид-Али Макаевича — пенсионера.

Мартынова Зинаида Григорьевнана — пенсионеркана.

Машкина Зинаида Матвеевнана — кочегара.

Садаев ХIарон Садаевича — грузчик-экспедитора.

Таласов Андрей Налуковича — слесара.

Эльдерханова Сапията — пенсионеркана.

Грозненски производственни швейни объединене гIолла:

Козинкова Нина Ефимовнана — осноровщицана.

«Консервплодоовощ» яхача Нохч-ГIалгIай аграрно-промышленно-торгови объединене «Родина» яхача сомий бацадаарий совхозе гIолла:

Егорова Александра Петровнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

Грозненски ремонтно-механически заводе гIолла:

Эльбиев Хьамида — грузчика.

Грозненски чхьагIара-коньячни комбинате гIолла:

Кретова Клавдия Даниловнана — болхлочоа.

Попенко Сергей Кирилловича — планово-производственни отдела начальника.

Хасуев Ахьяда — болхлочоа.

Промышленни доаца гIулакхаш деча Грозненски конторе гIолла:

Висаитов Саака Висаитовича — пенсионера.

«Нефтемашремонт» Грозненски конторе гIолла:

Гурьянов Николай Павлови — пенсионера.

Дергунов Егор Васильевича — грузчика.

Задорожный Василий Антоновича — пенсионера.

Манусаджев Василий Христофоровича — пенсионера.

Минская Клавдия Афанасьевнана — пенсионеркана.

Николаюк Михаил Ивановича — пенсионера.

Осипова Лариса Григорьевнана — пенсионеркана.

Ремизова Гликерия Федоровнана — пенсионеркана.

Смирнов Григорий Федеровича — плотника.

Фрейман Рудольф Марковича — пенсионера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный
1978 шу 23 август.

...Лакхха айеннача самосвала кузова чура Iойоассаяла йолаелар аьта буц. Из хьатIанйеча транспортера управлене пульта тIа пIелг а тоIабаь платформа чу дIачуйохийт буц болхлочо. Минуташ мара йоац из болх кхоачашбеча...

Шелковской районерча «Путь к коммунизму» яхача колхозе баьца витаминни хьоар доакхха процессаш ерригаш а механизмащца кхоачашъеш я. Тайжжа болх бу электромотораша, йIовхал телача яьво. Аьта буц ший ергIагIа кхоач низагIа из йокъаеча участке. Оператор вола Питанов Григорий лаьрххIа бIарг локхаш ва йIовхал телача яьга. Управлене пульта тIа массехк мугIарах йоахк баьццара, цIе, IажагIа сигнальни лампочкаш. Цхьа хIама телха моттиг хилча цIаьхха, цу секунде хоам бу цар.

ГРАНУЛАШ АРАХЕЦ ЦЕХО

Докъадаьи вIашагIъэдаьи дола баьца витаминни хьоар трубопровода чу гIолла миха Iоткъамца гранулятор чу дода. ТIаккха из кийча продукци тележкай кузовашка чу а ехке фуражни складе дIайохийт. Ца соцаши, сахьато санна хIана бац аьйна, кийсеи болх бу цу конвейеро колхове.

Доакъар — хьайбай боахама лард я. Из дика хов доакъар кийчдечарна, цудухьа дукхагIа из Iалашде гIерташ ерригача торонех пайда эц. Къаьстта йоакхо ю гранулированни доакъар Iалашдара — из дода хьакхарчий ферме, жа кхоабача, доахаина эшача.

АВМ-065 яхача баьцах хьоар доакхкхача шин агрегатеи гранулаторийи болх шин сменагIа бергболаш вIаштIехьдаьккхад. Ден — бус цар хIанз 28 тонн баьццара гранулаш арахец, планагIа 16 тонн езача.

Безамца болх бу укхаза операторашa Гасанов Камила, Питанов Григоре, буц хьокхача Антонов Виктора, из хьакхухьача Львов Виктора, Лукин Виктора.

Къаьстта чIоагIа теркалду цехе продукце дикала гIулакх. Баьца хьоараца организмана пайдана хIамаш меллай хов операторашта лабораторе гIолла, цига еча анализех. Доакъара анализ сиха ю, тешаме хул.

Биззача низаца болх бу цехо. Колхоза складе хIанзлехьа цигара дIайихьай 2320 тонн баьццара гранулаш, планагIа 1400 тонн йоагIача.

— Сентябрь бетта кхы а 500 тоннал кIезигагIа йоацаш гранулаш кийчъе лерхI оаха, — йоах кормоцеха начальника Н. Кочеткова, — цу гIулакха ерригача торонех пайда эцаргба.

Парте Центральни Комитета июльски Пленума решенеш дег тIара къоабал а еш, орден лелаеча колхоза доакъар Iалашдераша хьайбашта тоъам хиллал фуъ кийчбе дош деннад.

Е. ВАСИЛЬЕВА.

ГЕНАШ БОЛХ БЕШ Я

— СибарегIен юртбоахама производствана интенсификаци яр — из паччахьалкхен лоархIам болаш хIама да. Цу гIулакха теркам тIаберзабаьба тха дукха Iилмахой, — белгалдаьккхар ТАСС корреспондентаца беседа еш СССР Iилмай Академе Сибирски отделене цитологеи генетикаи Института директора, Дунен халкъашта юкъерча генетически федераце президента, академика Дмитрий Константинович Беляева — Кердача сортех йола юртбоахама культураши продуктивность лакхагIа йола хьайбай фуи хьаяра овлан тIара тохкамаш деш да тхо.

Радиацеи цхьайолча химически веществайи новкъосталца генашта воздействи яра эффективни методаш кийчъяьй, — аьлар дIахо Беляева. — Цо торо хулийт дукхха генетически тайпаш, къаьстта баьцовгIай тайпаш хьаде. Цун ларда тIа хьахинна да тайп-тайпара юртбоахама перспективни культурай сорташ. Царех цхьадараш мехка тайп-тайпарча регионашка дIадувш леладеш да. Масала, СибарегIа — бIаьсти дIадув кIа, Украине — соя... Iилмахой арсенале йолаш я института опытни участкашкеи мехка кхашкеи хIанз ший тайпара экзамен дIалуш йола кхы тайпа баьцовгIаш а я.

Академика белгалдаьккхар, хIанз Iилмахошта дукха хIамаш довзаш, лаьрххIача структурашка — хромосомашка чуехкача генай блокаша болх мишта бу ховш хилар. Генетикаша Iомаду къаьст-къаьстача хромосомий лоархIам мишта: царна хов цаI шоллагIчунца уж хувца а ебае а.

Цу дерриганеша торо хулийт, практически гIулакхашка диллача хромосомаш хийца а йолаш Iалаьмате хоза баьцовгIаш хьахилийта. Иштта хьаяь яр шекара свекла гибридаш, хIанз паччахьалкхен тохкамаш деш йола гурахьа дIадувча рожа хоадамболлаш йола формаш.

Хьайбашта генетика еш даьча балхех хьахиннар да лакха продуктивность йола кердача фух дола, маьхе тха доалла, дулх дика дола жа хьахилар, хьайбай плодовитость лакхъяра технологи хьаяр, норкай бекх кхы тайпа бос болаш хилийтара синтез яр.

ДИАС (бIаьсти дIадувча кIина диаллельни скрещивани) яра йолча координированни программана кулгал деш я хIанз институт. Цун бахьан сенах латт аьлча из латт СибарегIен тайп-тайпарча экологически зонашка цу лоархIамеча культура селекце Iилман стратеги кийчъярах. Из программа кхоачашъяра вIашагIтехад ийс Iилман учреждене Iилмахой низаш. ХIанз хьа а кхаьча обработка еш латт ше санна кхы йоацача материала.

СУРТАШ ТIА: 1) СССР АН СибарегIен отделене цитологеи генетикаи Института Iилмахоша хьадаь кердача фух дола жа. СибарегIара хала Iалама хьалаш дика лоалу жега;

2) Института Iилмахоша хьадаьча «новосибирская-67» яхача бIаьсти дIадувча кIин канаш. Хьувкъамга диллача стандарташа лучул гектара тIара йиъ центнер дукхагIа лу цо из. хIаьта Iо ца дижара чIоагIагIа а да из.

В. БУДАНЕИ А. ПОЛЯКОВЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАЛОНЕХ БIУ ЦА КЪОЖАБЕШ

Лакхача лоамашка улл Советски района «Новая жизнь» яха колхоз. Керттерча даькъе хьайбаш леладеш ба цу боахама къахьегамхой. ХIаьта шоай денхарех дика лоархIа а бу. Иштта, дулх нйс бетта планагIа 270 центнер дохка дезаш хиннача, хIанзале а 282,4 центнер дехкад цар паччахьалкхенга, шура — план 310 йолаш — 321,5 центнер.

Доахан пхе ферме леладу укхаза.

Авторханов Асланбека кулгалдеча ферме дика вIаштIехьдаьхад къахьегача наьха вахара, салаIара хьалаш. Ферме я радиоприемник, деша керда журналаш, газеташ. ХIара болхлочунга колхозо енна тIавагIа говр я. Итт дийнахьа болх баьчул тIехьагIа хувцалуш ялх саг ва цига къахьегаш. Аз цу фермах къаьстта дувц дулха лаьрхIа хьайбаш леладеча кхаь фермана юкъе колхозе яьржача яхье из хIанз хьалха йоландаь.

— Халла мара тIагIоргвоацача моттиге оаха из ферма йиллай, доахан диззача шера цига доажаде йиш йоландаь. Саррахьа чудаьхкача йилла лоадамбоацаш мара йол эшац цига. ХIаьта из а бежа Iуша шоаш фермана гонахьара мангалашца хьокхаш Iалашъю, хала а доацаш, — йоах колхоза председателя Магомаев Суламбека. — Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийт тха дулх дакккхарга дIадодар планал лохагIа хилийта.

Шурийна доахан леладеча фермашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха я Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеча коммуниста Шамсадов Бауде кулгалдер. Паччахьалкхенга шура йохкара укх пятилетка кхаь шера план август бутт чакхбоалаш кхоачашъяь яьлар цун коллектив.

Къаьст-къаьста хьайбаш леладераш хьайийцача геттара дика къахьегаш хьайоагIа бежа Iу Хадашева Написат. Къона доахан леладу цо. ТIеххьарча шин шера цамогаш хинна е кхы тайпа бахьан нийсденна цхьа хьайба къаьстадац цо Iунал деча Iула юкъера. План 350 йолаш 500 грамм совгIа дулх тIаккхетийт дийнахьеи буси хIара хьайбанна. Дика бежа Iу хиларал совгIа, из я колхозе меттел, районе а гIоръяьнна тхьамка леладер. Паччахьалкхенга тхьамка дохнара цхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера план кхоачашйир цо соахка.

Доаханал совгIа тIехьтIайоагIача хана цу боахаме говраш а лелаергъя. Цар Iул дебадара укх шера колхозе йоалаяьй английски черсийи говрий фух йола 154 кхал. Уж Зумсой яхача лакхача лоамашка я хIанз.

Укх шера толамца къахьегаш боахка колхозхой бицлац тIадоагIача шерара дехкараш кхоачашдара тешаме лард йолла езаш хиларах. Цунна хьежжа Iан замалахьа хьайбаш чусоцадара кийчо еш ба уж.

Харсеной яхача юртарча ферма помещенеш тоаль яьхача бовл цу колхоза къахьегамхой фермаш Iан замалахьа хьайбаш чусоцадара кийчъяь.

Хьайбаш чусоцадара кийчо еш хIара шера къаьстта теркам тIабохийт колхозхоша доакъар Iалашдара.

Доакъара лаьрхIа культураш дIае йиш йолаш юкъера лаьрхIача 80 гектар хиллал мара шаьра моттиг яц колхозе. Из бахьан долаш керттерча даькъе кулг-кара мангал а хьокхаш Iалашду колхозе доакъар, къаьстта а йол. ХIаьта укх шера планагIа 1400 тонн силос йолла, 2000 тонн йол кийчъе езаш ба колхозхой.

Доакъар Iалашдара шерра социалистически яхь йоаржае тIахьехаш Грозненски района «Первое мая» яхача колхоза коллективо республика берригача юрта боахама къахьегамхошка даьча кхайкарала жоп а луш, цхьан шераи ах шераи хьайбаш кхаба кхоачам хиллал доакъар Iалашде дош делар цу боахама кхаш, хьайбаш леладераша.

Мишта кхоачашду лаьрхIар?

Лакха-Варанда, Лоха-Варанда, Харсеной, Сужа яха йиъ юрт я колхоза чуйоагIаш. Цу юрташкара берригa нах ара а баьнна эрий тIаювла буц хьекха 2110 тонн йол дIаоттайир холаш а даь.

Наьха балхацара безам совбоаккхаш, къахьегама овсарле лакхъеш дола колхоза правлене юкъедоаладаь яхы а цхьа гIулакх да белгалдаккха дезаш. Кулг-кара мангал хьокхаш цхьа тонн йол Iалашъярах 20 сом ахча лу колхозо хIара сага. Цул совгIа цун бокъо я ше Iалашъяьча аьлах нийсса ах, тоннах колхоза 20 сом а луш, шийна йита.

ДукхагIа йола йол наькъашта йистте хьатIа а яй, холаш а дийя дIаоттаю. Акхача хьакхарчаша, кхыча оакхараша зе дергдоацаш гобаьккхе карт ю.

— Доахан чусоцадаь латтаргдолча моттигашка йол хьатIа а ена дIаоттайича бакъахьа хургдацар? — аьина хаьттача.

— Бакъаха-м хургдар,— аьлар колхоза председатела Магомаев Суламбека цхьабакъда тха торо-м хилац из ерригa а фермашта хьатIая. ХIана аьлча, укх хана къаьстта чIоагIа эшаш хул тхона, боахаме вешта а кIезига йола трактораш. Лаьтта оахаш, аьлал совгIа кхы тайпа доакъараш Iалашдеш, гIишлон материалаш хьатIакхухьаш, кхыдола балхаш деш я уж. Ноябрь бетта царех дукхагIъяраш мукъаяргья. Цу хана, кхачан продукташ нийца е шура, дулх хьада ферме воддаше а, наькъа йистте латта йол тар мел лу соалоза тIа а етта дIаваха йиш йолаш хургва хIара тракторист. Цу тайпара болх беш декабрь бутт чакхбалалехьа ерригa йол фермашка дIаоттае вIаштIехьдоал механизаторий. Из бахьан долаш йол хьоккхаше а фермашка дIа ца оттаяро зе а дац боахама.

ТIатеIIа кийчъеш я боахаме силос а. Из кIоагашка йоллаш ба хьинар долча зIамигача саго Зугаев Адама кулгалдеча шоллагIча бригада къахьегамхой. Силос, керттерча даькъе, доакъара дIайийна хиннача хьажкIех, дIайийнача баьцех кийчъю. ХIанзле, дукха хIама ца эшаш, 1200 тонн силос Iалашъяьй цу бригадо.

Паччахьалкхенга дулхи шурен йохкара пятилетка кхаь шера план керда Конституци тIанийца шу дузача дийнахьа — 7 октябреи укх шера план 7 ноябреи кхоачашъе дош деннадар колхозхоша шу долалуш. ЛаьрхIар кхоачашдергхиларах тешаш ба боахама кулгалхой.

М. ХАМАТХАНОВ.

ИТТЛАГIЧА ПЯТИЛЕТКА МУЛАШ

Тюмень: ДЕГIААХАРА КЕРДА ЭТАП

Укх бIаьсти баьлар Малхбузен СибарегIен промыслашка юкхьанца денз цига хьадаькха мехкдаьтта миллиард тоннага кхоачадаь. Из мехка бирса моттиг караерзаярахи цун дегIаахара шоллагIча этапе доагора-энергетически комплекс хьерашта хьалхашка латтача проблемехи дувц журналиста Константин Владимирова.

Мехка керттера доагора база хинна дIа а этта, Малхбузен СибарегIено «Iаьржа дошув» лоаттаду Уралеи Центреи заводашта меттел, Баку, Грозный, Татари, Башкири саннача традиционни мехкдаьтта доаккхача районашта а. «Дружба» яхача трансконтинентальни трубопроводагIа тюменски мехкдаьтта вежарашха долча социалистически мехкашка кхоач.

Ераш я тюменски промыслай таханарча денах дувцаш йола цифраш. Укх шера халкъа боахама лургда цар 250 миллион тонн гаргта мехкдаьттеи 100 миллиард кубически метр гази. Из да дерригa а 10 шу хьалха вай берригача мехка даьккха хиннар миссел мехкдаьттеи гази. Карарча пятилетке Тюменски областо, союзни масштабе тIаьхета деррига «Iаьржа дошув» доакихилга Iалашдарал совгIа, дикка доакихача даькъе меттаоттадергда дукхача къаьнача мехкдаьтта районаша эшадаьр а.

Хета дезаш дац, сибирски мехкдаьтта, дода хий санна, ше Iоух, оалаш долча тайпара, ше хьа бе а ух аьнна. Ушалашка скважинаш яхара, хьалхагIа кхычахьара хьакхухьаш лаьтта а дехкаш искусственни гIайреш е езаш хулар. Кердача мехкдаьтта доаллача моттигашта тIаккхачара саг ваханза йолча тайге гIолла ваха веза укхаза, аьхкий сомача хенех а Iай лайх шоай тайпара наькъаш а дехкаш. Нагахьа санна Таtаре тIонаькъа е машина наькъа километрага 40—50 эзар сом доде, цу гаьнарча моттигашка цун мах 500 эзар сомага кхоач. Итташ эзараш тоннаш дола тайп-тайпара мовхьаш бIаьш километраш гаьна самолеташцеи вертолеташцеи хьакхухь укхаза, цунга дукха мах бода. Лоацца аьлча, мехкдаьттаи газеи промыслашка хиланза даргдоаца хьалаш хьадарга дIадодар юкъера лаьрхIача мехкачул кхозза дукхагIа да укхаза.

Тюмена эшараш Iалашдеш дуккхача предприятейи ведомствайи предприятеш я. Цар арахец машинаши оборудовани «къилбаседен Iаьдалага кийчъяь» бирса шелал лоалургйола ший тайпара техника. Оборудоване цхьадола дакъа доазол дехьара нийде дезаш хул. Малхбузен СибарегIен программа кхоачашъяра къахьегаш Iилмахой отрядаш я Москве, Ленинградс, Киеве, Новосибирске...

«...Гаргтарча итт шера тIакхеташ дола мехкдаьттеи гази, хIаьта иштта царех хьайоакхха маьхера химически бедал а керттерча даькъе. Тюмено далар лерхIаш да вай, — йоахар Л. И. Брежнева комсомола XVIII съезде къаьмаьл деш. — Цунца дувзаденна хьатIанхоачаш латт, нийсагIа аьлча, хIанзе а хьатIакхьачай Малхбузен СибарегIе дегIаахара керда, чоалханегIа йола этап. Шозза — кхозза лакхбе безаргба цигарча дерригача балхий боарам. Цо дIадехаргда керда материально-технически затраташ елга а цига нах бохийтилга аь.

МалагIаш я из доагора-энергетически комплекс хьаяра хьатIайоагIача этапа керттера башхалонаш? МалагIа керда декхараш увтт вайна хьалхашка, малав укхазара лаьтта кIалхара ганзаш караерзаергъяр? Иштта жопаш тийлар цу хаттарашта йIаьхий тюменски лаьттан чекнаш тохкача керттерча производственни подразделеней кулгалхоша.

Феликс **Аржанов**, СССР мехкдаьтта промышленноста Министерства Главтюменьнефта начальник:

— ТIадетталуча мехкдаьтта керттера дакъа тийнна гIоръяьнна Самотлорски мехкдаьтта доалла моттиг ший проектни низага кхаьчай. ХIанз хьатIакхачай геологаша тIакхача хала долча, коммуникацештеи промышленни базаштеи гаьнарча къилбаседеи районашка хьайийллача зIамагIа йолча мехкдаьтта доаллача моттигий аргIа. Уж караерзаяра балхаш доладеннад.

ГIулакха толам дуккхача даькъе бурув деттарех тийша хургба. Пятилетка тIеххьарча шера 12 миллион метр бурув тоха лаьрхIа да. Тюменски бурувдеттараштa новкъостала хьожаяьй СССР мехкдаьтта Министерства Башкире, Татаре, Куйбышева, Саратова бурув деттарий бригадаш.

Евгений **Алтунин**, газови промышленноста Министерства Тюменгазпром объединене начальник:

— Тхона Малхбузен СибарегIен дегIаахара шоллагIа этап ювзаенна я керттерча даькъе вай планете эггара йоккхагIа йола Уренгойски газ йоалла моттиг караерзаярца. Ерригa хьанйцача, тюменски Къилбседен газ йоалла моттигаш караерзаяра программа, ший масштабашка диллача, мехкдаьтта доаллача Приобье деш латтача балхел зIамагIа яц. Цхьабакъда чоалхане хиларга диллача из лакхагIа латт. Тюменски газа керттера запасаш цIаккха а гIор ца яшача зоне я. Укхаза бIаь шерашка латташ йола температурни режим кIезиг-дукха а толхайича лаьттан тIера тIоа духхьал хувцабале болалу, оалаш долчча тайпара, когашта кIалхьара дIабала болалу. Советски Iилмахой, гIишлонхой, эксплуатационникий дунен практике эггара хьалха вIаштIехьдаьннад цу къаьстта шоай тайпарча хьалашка газ хьайоаккхилгеи цунна транспортировка елгеи вIаштIехьдаккхарца ювзаенна йола массехк Iилма-технически проблема къоастае.

Михаил **Чижевский**, СССР мехкдаьттаи газеи промышленноста предприятеш хьалъеча Министерства Главтюменнефтегазстроя керттера инженер:

— Мехкдаьттахощцеи газ йоаккхарашцеи цхьана мовхьаш Iан наькъашка е фега гIолла мара дIакхачийта йиш йоаца къилбаседен мехкдаьтта а газ а йоалла моттигаш караерзаеш да тхо. Цо дIадех гIулакхаш ший тайпара леладар, керда проектни технически решенеш тIанийяр.

Дукхха решенеш хIанзлехьа кораяьй. Масала, шерра дIаьржай гIишлошъяра блочно-комплексни метод. Цун маIан ер да. Тюмена заводашка хьаю блокаш-контейнераш ерригa царна «чуйохкаргйола хIамаш» — оборудовани, оснастка, приборашi, автоматика йолаш я. ХIара цу тайпарча блокаш компактни а моллагIча транспортаца дIа-юха яхьа йиш йола а хьалбергболча гIирса ячейка хургья. Цул тIехьагIа кийча блокаш яхьа еззача дIахьу, ларда тIа дIатIаоттаю, цоайла вIашагIъюв. Мехкдаьтта а газ а йоаллача метте, цу тайпара массазза деш дола гIишлош хьалъяра балхаш лоадама дац. Цига алхха монтаж ю кийчъяьча блокашта.

Мехкдаьттеи гази — из Малхбузен-СибарегIен комплекса лард. Цхьабакъда, ховш долча тайпара, моллагIа гIишло лардагара хьалъе мара мича йолаю. ДегIаахара кердача этапе де лерхIар да моттигерча ресурсай кIийлен тIа мехкдаьтта химически производство хьаяр. Уж хургья хьалха латтача технологехи вай ханарча техникахи пайда эцаш йола йоккхий предприятеш.

Иртыша йистошка, къаьнарча сибирски городе Тобольске урагIа йолхаш латт мехкдаьтта-химически комбината корпусаш. Низ болча газофракционирующи установкана — хьалхарча аргIагIа яь яла езача объектана — моттаргда ерригa хIана болх беш йола синтетически каучука предприятеш керттерча бедалца Iалашъе. Цул совгIа, укхаза арахеца лаьрхIа да этилени цунах хьадоалараши, бытовой химена йола бедал, моторий доагор.

Мехкдаьтта химе цхьаьнха гигант хьалъеш латт доаллахарча Томски областе. Укхаза арахецаргда итташ химически продукце тайпаш: полиэтилен, полипропилен, метанол, бензол, дивинил... Йоаржаергья полимерни пленкаи пластмассови турбайи, гIишлошъяра конструкцей, машиний, станокий, телевизорий оатхалий, дуккхача кхыча эшаш йолча изделей производство.

Иштта да деррига чулаьца да ала йиш йоаца Малхбузен СибарегIен мехкдаьтта доалла моттигаш караерзаяра сурт. Карарча пятилетка шин шера мехкдаьтта доалла итт керда моттиг хьайийллай тюменцаша. 1978 шера кхы а бархI моттиг караерзаергья. ИттлегIа пятилетка чакхйоаллаш шера укхаза доаккха мехкдаьтта 300—310 миллион тоннага кхоачаш алсамдала дезаш да.

(АПН).

Доазол дехьара

Чилийски хунта — из фашизм

ПИНОЧЕТА ТІЕРА МОРХАШ КХОТАЛУШ ЙОАГІА

Ше отставке водаш хилар дІакхайкадаьд Чиле ВВС штаба начальник хиннача инарала Никанор Диас Эстрадас. Цунца отставке вахав кхы а 19 ВВС инарал. Уж дІабахара формальни бахьан — укх шера июль бетта Пиночета дерригача гІулакхаш тІара мукъавалийтача инаралца Густаво Лица барта хилар.

Бутт а балалехьа пиночетски клика лакхехьарча тІема гІозарашка керда отставкаш йолаеннай. Фуд цуи бахьач? Инаралаш отставке бахара бокъонца дола бахьан къаьгга доаших инарала Диаса яьча заявлене. Из заявлени эфире араьккхар Пренса Латина информационни агентстваи ЭФЭ яхача Испане информационни агентстваи.

Цу тІа Диаса бехке вир Пиночет, цо инаралага Лиhага доацараш а дувцаш, ше бехке вераштa жоп далара йолча ший законни бокъонах пунга пайда ца эцийтарах. Диаса аьлар, инарал Ли хьаллоацаш хинна дуккха инаралаш отставке бахаро торо хилийтар «ЦІий Іо ца дахийта». Кхетаде хала дацар кризис мел ира этта хиннай а чилийски ВВС кулгалхошта юкъера гІулакхаш мел чоалхане хиннад а.

«Ли дІаваккхар а маІан да, — аьлар инарала Диаса, — цу деша ше раьза воацилга гучадалийтар дІакъоастабаьрех, эгІабаьрех, законах боацаш лерхІарех а хиле дІаотташ хилар. Инарала белгалдаьккхар, демократи дІаяккхара Чиле деш мел дар Чиле халкъа оамала духьала а доханза даргдоацаш а хилар.

Инарала Никанор Диаса дешаш дийкар мехка социально - политически хьалаш ирденнача хана. Нах хьайра Чукикаматерча цІаста доаккхача рудникашка. Болхлоша дІадех 8 августе хиннача массови митинге дакъа лацарах правительства дІаваьккха шоай ялх новкъост балха юхаоттавар. Чукикамата — цІаста руда гуччахьа лаьттан тІа доалла дунен тІа эггара йоккхагІа йола рудник. Шоашца леладеча цхьанна бокъонах доацача гІулакхашта духьале еш моцал лаьцай болхлоша. Цул совгІа, уж кийча ба хьашт долчча хана стачка е а. Уж хьаллоац чилийски профсоюзни боламо, кхыча мехкий профсоюзни организацеша, профсоюзий Дерригача дунен федераце.

Ший заявлене тІа инарала Диаса критика йир мехка латтача социально - экономически халонашта. «КІирагІа цкъа мара кхоачам хиллал хІама ца дуаш дезалаш ба. Болхлой кварталашка хІара денна дуаш дола хІама дукхагІча даькъе чаь пелен маькха чІегилги хул». «Нагахьа санна цу тайпара хьал дІахо латте, — вывод ю инарала, — е беррнгача мехка моцал оттаргья, е берринга нах гІовттаргба».

Чукикаматерча рудника болхлой хьаро, «де доацаш байнача» политически гІулакхашта лийцарий гаргарчен бовзача-безачеи наха лоаттабу къовсам, хьехарах боаккха мах цІаькха а тІатохараи университетех а дешара заведенеех а пайда тергбола предприятеш яраи духьалара студентий болам кхы а айбалар(тІеххьара а. генералитета лакхерча чинашта юкъера раьза ца хилара уйлаш санна йолча кхыча событеша а хьахьокх чилийски халкъ гора этта ца хилар, латташ долча хьалашта духьала цо къовсам лоаттабеш хилар.

Алехандро ЯНЕС,
Чиле Коммунистически парте ЦК член.
(АПН).

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ГІУЛАКХЕХ

Кхо шу дизад кхохкам кІаьдбара дола кодекс — Хельсинкс тІаийца йола ТІеххьара акт хьахинна. Дунен адамлено чІоагІа дика а хеташ белгалдоах кхохкам кІаьдбелга дунен халкъашта юкъерча вахаре лоархІамегІа дарех хІама хинна дІаэтта хилар. Цунца цхьана империализма низаши цар халхархойн кхы а чІоагІагІа атакаш еш ба кхохкам кІаьдбара духьала. Шоай провокацешца юххера а уж де гІертар фуд аьлча, из да дунен халкъашта юкъера кхохкам кхы а чІоагІагІа михьара баккхар. Из де лерхІ социалистически содружества позицеш, хІанзара революционни кортмукъале яккхарен низаш кІал гІолла толхаде гІертача пекински кулгалхоша а.

МАШАРА НАЬКЪАГІА

Дунен тІара кхохкам кІаьдбелга кІоаргдареи чІоагІдареи никъ леррагІа а нийса а чакхбоаккхаш я социалистически паччахьалкхенаш. Августе чакхдаьлар новкъоста Л. И. Брежнева вежарашха йолча партейи паччахьалкхенийи кулгалхошца хинна доттагІлен вІашагІкхетараш. Цига даьча къамаьлех соахка Крыме дийцар кхоачашдара хьакъехьа укх шера социалистически мехкий кулгалхошца хиннача консультацей итог яр санна хІама хилар. Цар, масала, гІо дергда СЭВ XXXII-ча сессе могаяь йола дуккхача хана лаьрхІа йола производствана специализаци кооперированни яра программа толаме кхоачашъяра. Социалистически содружество дІахо чІоагІъяра гІулакхех дІахада йиш йоаца традицеш а вежарашха йолча партеша цу гІулакхa юкъе хьош дола дакъа а хинна дІаэттай уж консультацеш. ХІанзарча дунен халкъашта юкъерча хьала динамизмо, ца социйташ кхохкам кІаьдбараи машараи духьаларче моастагІаша леладеча бІехача гІулакхаша дІадехар фуд аьлча, из да социализма низаш чІоагтІа фийла хилар, бокъонца герз дІадаккхар, эггара хьалха ядерни дар а доаккхаш, тІема кхохкам. кІаьдбара даькъе деча гІулакхашца политически кхохкам кІаьдбелга чІоагІдар санна йола хІанзарча хана керттера ярех проблемаш тІатеІIа кхоачашъеш хилар.

Крымски вІашагІкхетараш долча хана белгалдаьккхар дуккха духьаленаш новкъа ювле а дунен халкъашта юкъера гІулакхаш кхохкам кІаьдбаргахьа совле йолаш хилар. Бакъда уж духьаленаш юхатоха йиш йолаш я де лерхІараш цаІаш долаш а коллективно кийчъяь юкъара машара стратеги йолаш а дола социализма мехкаш цхьана оарцагІдовле. Империализмо хадданза кхохкам кІаьдбара еш йола духьаленаш эшаяра процессо дІадех кхо шу хьалха Хельсинке 35 паччахьалкхен эггара лакхехьа латтарий викалаша кулгаш яздаь йола ТІеххьара акт йоаггІача тайпара кхоачашъяра тІехьа лоаттабеча къовсаме машар безаш дола дерригa демократически низаш вІаши кхотаделга. Из процесс паргІато йолаши шоай лоІамен хилара халкъий йола бокъо бахьан долаш, моллагІча тайпара а цар чурча гІулакха арахьара чугІерташ хилара духьал лоаттабеча къовсамах дІакъаста йиш йолаш яц.

Август чакхбоаллаш газеташ тІа кепатеха арабаьлар «КПСС Центральни Комитете» яха хоам. КПСС ЦК Политбюрос, йоах цу тІа, чІоагІа могаду **крымски вІашагІкхетараш долча хана марксизман - ленинизман социалистически интернационализмаи чІоагІача ларда тІа вежарашха долча мехкаша цхьана леладу гІулакхаш дІахо дегІадоаладар, машарен социальни прогресаи гІулакх тешшаме хьалхашкахьа дІадахьара долча цар гІулакхашта координаци яр лоархІаме долга цІаькха а бакъдаь хилар.**

Машаран дунен халкъашта юкъерча кхерамзленнеи чІоагтІа кхераме хІама да расизм. Женеве тІаийцад апартеид, расови идискриминаци, бокъо йоацаш хилар — хІанзарча империализма адамленна духьала доаха гІулакхаш дІадахара тІахьехаш дола лоархІаме документаш. Укхаза август юкъе кхаьчача хана ООН Генеральни Ассамблея решенех гулъяь хиннача расизманеи расови дискриминаценеи духьаларча къовсама хьакъехьарча бІаь гаргга долча мехкашкарча делегацеша дакъа лоацаш хиннача Дерригдунен конференце кийчъяьй декларации балха программеи. Уж ювцача хана цу антирасистски форумера арабаьннаб ЕЭС членаш долча мехкийи малхбузен цхьайолча кхыча паччахьалкхенийи викалаш. Конференци болх беш хиннача женевски къамий Двореце ца йоагІаш йисай США делегаци а. Шний гІулакхашца цо хьахьекхар ма-дарра аьлча Африка Къулбехьеи Гаргарча Малхбоалеи леладу зуламе гІулакхаш хьаллоацаш ше хилар.

Конференце духхьал белгалдаьккхад расизма географи планета цу шин района доазонел гаьнна арадоалаш хилар. США цхьаккха царна еш духьале а йоацаш болх беш я махрови расистски, профашистски, сионистски организацеш, шерра ара а доах дІа а доаржаду расистски литература. Геттара халача хьала тІа ба 25 миллион бола неграш, 7 миллион пуэрториканцаш, США бахаш бола Латински Америка кхыча мехкашкара хьабаьнна миллионаш нах. Иштта къиза политика я американски Іаьдалаша шоай континенте бахача индейцашца лелаер а. хІаьта 12 миллион дукха хиннача царех хІанз 800 000 саг мара висавац. Тайп-тайпарча формаех расизм дегІайоагІа Великобритане, Австрале, Нови Зеланде, Малхбузен кхыча мехкашка.

Тамаш е езаш хІама дац Израила ший делегаташ конференце ца бахнийтар а. Израиле бахача а оккупаци яьча Іарбий территоре тІа бахача а Іарбашта тІаккхувш да израильски Іаьдалаш. Израила доал деча гІозараша лелаеча сионистскии экспансионистскии политика гІо ду тІом хьара кхерам бола хьал Гаргарча Малхбоале дІа ца далийтара. Расизман расови дискриминацеи формаех цаІ из хиларах тарра ООН чІоагІа наІалт кхайкадир сионизмана. Конференце Израилгара дІадийхар моллагІча тайпара а Іарбашца расови дискриминаци лелаяр социалделга.

Женеве хиннача конференце цІаькха а гучадаьхар расизма овлаш, чІоагІдир расизм — къахьегама наха юкъе юкъ йоллара, уж харцахьбахара, хьалха латтача социальни низашта духьале яра лелаеш йола империализма къаьнара средство хилар дувца ца эшаш бакъ долга. Алхха социализм мара яц юххера а халкъаш моллагІча, цу даькъе расови а Іоткъама кІалхардоахаргдар. Из бакъду социализмаи коммунизмаи новкъа машарга долхача, лаьттап тІа кхохкам кІаьдбара, машара гІулакха тІехьа хила еррига адамле тІахьехача социалистически мехкашкарча халкъий опыто.

КХОХКАМ КІАЬДБАРА ЕШ ЙОЛА АТАКАШ

Кхы тайпа тІахьехамаш да Вашингтонера аралелхараш. ТІеххьарча хана цун политика юкъе белгтала гуш я Советски Союзацарча гІулакхашка диллача доттагІлен наькъаца йоацаш хьахинна, реализмана гаьна латта тенденцеш. «Вашингтон пост» яхача газето яздаь махиллара СССР-цара торговли кІезигъе аьнна Дж. Картера яь решени «Москвана политически Іоткъам бе гІертилга цІаькха а дохаргхилар» санна хІама да. Газето белгалдоаккх цу тайпара йола администраце политика «эрсийчарнaчул дукхагІа американски бизнесменийн хьашташта йоагІаш хилар». НАТО гІоллара ший союзникаши Японии советски информационни агенстваga электронно-вычислительни машинаш йохкара эмбарго оттае тІахьеха США гІийртача хана США партнераша тийннача жопаша дика хьахьекхар из гІулакх мел кІал кІийле йоацаш да.

Герз Іоадара шоашта бахьан даккха гІерташ НАТО мехкаша чІоагтІа айдаь дувц «советски тІема кхерама» хьакъехьа. Кхыметтел эггара хьалха тохар США-на тоха кийчлуш я Советски Союз яхаш доацараш а дувц.

ПЕКИНСКИ РЕЦЕПТАШ

Машара гІулакха чІоагтІа кхерам болаш хІама да Пекина кулгалхоша леладераш. Мао рецептегІа кийчдаь уж гІулакхаш зуламе хилар хьахьекхад Кампучерча хьало. Цун кулгалхой, Пекина гегемонистски политика хьал а лаьца, тІемо йохаяь мехка экономика юхаметтаоттаяра меттел, Вьетнамацарча доазон тІа довнаш дара китайски герзаца кийчбала болабеннаб. Цу ханна Пномпене мехка чура террор йоланьй, хІаьта из бахьан долаш тІом дІабаьнначул тІехьагІа ши миллион совгІа саг вийнаа цига. Пекино хьалха а доахаш доазонаш тІа деш дола кампучийско-вьетнамски довнаш социалистически Вьетнама духьала, социализм чІоагІъяра тІаберзабаьча цун наькъа духьала деш да.

Укхава доаладе мегаргда цунца дувзаденна Мао Цзэдуна аьнна дешаш: «Деррига дуне хьалаца дезаш да вай. Вай объект деррига дуне да, тІаккха хьаергья вай низ бола держава». Мао тІоаргацачура хьайийцача арахьарча политика тІехьленах пайда а эцаш Хуа Го-фэн СССР-а, социалистически содружества кхыча мехкашта, дунен революционни къаманкортамукъаленн болама духьаларча къовсама шерра фронт вІашагІйолла гІерт.

Духхьал цу гІулакха даьд 12 августа Японенеи КНР-и юкъера «машарен доттагІлени хьакъехьара договор».

Балкански визиташ йолча хана Хуа Го-фэна даьча провокационни къамаьлаша цІаькха а дагадохийт мел фийла хила деза халкъаш КНР кулгалхоша цу тайпара къамаьлаш деча хана.

Адамленна кхераме болча цу тІахьехама доаггІаш дола жоп лургда планета прогрессивни низаша. Крымски вІашагІкхетараш долча хана белгалдаьккхар социалистически содружества, болхлойи коммунистически болама, дерригача империализмана духьаларча низий цхьоагІо чІоагІъяри уж вІаши кхотадари машар дІахо чІоагІбараи социалистически прогресс яраи чІоагІа лоархІаме хІама хилар. Империализма, великодержавни шовинизма, реакце низашта могаргдац шоашта дагадар халкъах дІадолла, из чакхдаккха.

В. ОСТРОВСКИЙ,
АПН обозреватель.

Никарагуа хІанз а совцаш яц паргІатон демократии юхаметтаоттаяра тІехьа къовсам лоаттабеча дуккхача наьха демонстрацеш. Патриоташа дІадехар да диктатор Сомосы отставке вахар, цун режим Іаьдала керте латташ хилара бахьан да США-и дунен халкъашта юкъерча моноплешеи из хьаллоацаш хилар.

Мехка дуккхача наха дакъа а лоацаш демонстрацеш хиннай, хІаьта уж дІалелхабара къаман гвардейций карательни подразделенеш йоалле а йийзай.

СУРТА ТІА: Леона улицашка къаман гвардейцаш.

АП—ТАСС телесурт.

ХІанз дерригача дунен тІарча спорт езаш болча наьха багаяхай Запорожьерча ткъеста шу даьннача студента Ященко Владимира цІи. Лакхала тоссавеннача хана цо яьккхай дунен рекорд. Ши метри 35 сантиметри — Ященко из боккха толам баьккхаб Милане хиннача яйгача атлетика Европейски чемпионате.

Мел лакха тоссалургва Ященю Москва Олимпийски ловзараш долча хана? Цу хатара жоп лаха гІерташ ба хІанз дуккха болельщикаши специалисташи.

Тренерашта хет цу ханага Владимира 2 метр 40 сантиметр тоссавала могаргда аьнна.

СУРТА ТІА: В. Ященкои Праге Европа чемпионат йолча хана дІоахала тоссалуш керда дунен рекорд—7 метр 9 сантиметр, цул 11 дн хьалха ше яьккхачул 2 сантиметр дукхагІа яьккха йола В. Бардаускенеи.

В. Ун Да-сина сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪОНАЧА ПОЭТИЙ КЕРДА СТИХАШ

ТОРШХОЕВ ИбраьхІам.

МАВЗОЛЕЙНА

Лоацаделча мо ха латт,
ВІовчаш тІа седкъий къег,
Къордеш са дега гарт
Наггахь куранташ дек.
Тамаше сердал леш
Іоажал йоаца уйла мо,
Цу сердалонах хьерч
Хьакхеллача денз со.

ХЬАЛХАШКА

Лакъар фуд ца хов хьаст,
Деналех дизза дог,
Ленин! Хьа сердал аз
Мел, Іобадеш сай онк.
ВІовнаш тІа седкъий къег,
Даьй кхуврча сийгаш мо,
Теш: шо хІанз мо мел къег,
Кхуврч боабергбац саго!

АХИЛЬГОВ Микаьил.

ЕЗАЧУНГА

БІаьстенал хозагІ
Хеташ хьа сурт
Баьцагахь лийг мо
Со хьогахь кхувд.
Са уйлаш даим
Хьона духьювл,
Хьа безамгахьа
ДІабулаш мул.
КІориг мо тхьайсе
ГІайгІа дІаюж,
Хьо хилча сона
Хьай белам луш.
Ма бовлба цІаккха
Хьа белам дІаІ
Иразе хийла
Хьа безам хаІ
* * *
Хоз деций малхеи
Буттеи, седкъий,
Кхы хозагІ цхьаккха
Хургдий теш?

Шоайл а хозагІа
Нахи лаьттеи хеташ
Уж аргІ-аргІагІа
Сиглара Іачухьеж.
Кхай тІа ваьнна
* * *
Сецар ахархо,
Йист ца хулаш
Лаьттар бІарахьежаш.
ТІаккха кІина фийг
Хьайийцар цо.
Аьлар шортта
Дагахь воакъежаш:
Маьржа яІ хьо,
Дошо кІина фийгІ
Хьо-м хьайийцча
Геттар байга ба.
Хьо хьалкхебеш
Хьийгача халошка
Хьежача хьо дегашта
Боча, беза ба.

АЛХАСТЕРА ХЬУН ДОТТАГІИЙ

Дешархой къахьегам безаш хьалкхебе гІерташ дикка къахьег Алхастерча юкъерча школа хьехархой коллектива. Къаьстта йоакхо ю цар школай лесничества. Дукхача хана денз йовзаш а дика болх беш а я «Нийсархо» яха школьни лесничество. Болх лерттІа вІаштІехьбаьккхаи дикен лелабеш хиларца массехк шера республике призови моттигаш йоах цо. Укх шера цу школера 40 бер дар «Нийсархо» яхача пионерлагере къахьегаш. Лагера кулгалхо яр опытни хьехархо Гатагажева ГІудабердий Тамара.

Лагере вІашагІъехка яр отрядаш «Солнышко» (отряда председатель Хасиева Милана), «Горянка» (отряда председатель Белхароева Аза). Лагере вІашагІъелла лесничества совет я. Цун керттера лесничий ва Дербичев Мухьмад, цун помощник Хасиева Милана.

Мехлесхоза партийни организаце цу школьни лесничествана новкъостал де а цунна тІахьожаш хила а денхарийла йир хьун културай опытни специалист Савельева Лидия Николаевна.

ХІара денна лесничества доакъошхошца питомнике болх барца, дукхача хІамаех уж дІакхетабарца хьу дукха еза а Іалам довза а Іомадир цо бераш.

Школьни лесничества балха ше-ший халонаш а я. Укх шера сов дукха делхаш хиннача доагІаша новкъарло йора лерттІа къахьегара, бакъда, из иштта дале а дешархоша дика къахьийгар. Иштта, цар оасар дир 18 гектар попий гаьнашта, ах гектар комарий гаьнашта, 20 сотка тІарча боалашта, ах гектар бІарашта, 1,55 гектара тІарча къахь-эстена гонахьа. Хьун-питомнике оасар деш дика къахьийгар Белхароева Азас, Хасиева Миланас, Белхароева Розас, Гатагажева Фатимас, кхычар.

ДеІа а нийлхдаь а кийчдаьд 27 гектара тІара бІараш. Из болх беча дика толамаш даьхар Баркинхоев Ахьмада, Дербичев Мухьмада, Боков Хамбора, Белхароев Іалаудина, Цечоев Іалихана, кхычар.

Дика дІайнхьар лагере болх ца беш мукъа йола ха а: чакхъяьккхар дикагІа долча илле, хозагІчеи дикагІчен суртий конкурсаш. Сакъердаме чакхъяьлар «Жи, мехкарий!» яха конкурс а. Арахийцар дуккха къахьегама листокаш, молнеш. Каст-каста чакхйоахар политинформацеш. Пайда луш чакхъяьлар «Хьу—вай ганз» яха беседа а.

Дешархоша гулдаьд ши тонн бІарий гІа, цхьа тонн говрабаргаш. Хьинаре къахьегаш боахкача дешархошта хозеи дикеи дола даа хІама кийчдеш бар Белхароева Рукъети Гудиева Лизаи.

Чакхбаьннаб школьни лесничества болх, карагІдаьннача цун отчет яьй лесничества совето. Дика къахьегаш ахка чакх а даьккха, хІанз дІадоладеннача дешара шера знанеш лакхъяра толамаш доахаш ба дешархой.

Е. СТИХИНА,
КПСС Сунженски РК инструктор.

СПОРТА ХОАМАШ

10-ча сентябре В. И. Ленина цІерагІча майдан тІа хилар традиционни йолча пионерски эстафета старт. Цига дакъа лоацаш яр шошоай районашка котало яьхача дешархой командаш. Цу командашта юкъе вар 180 совгІа дешархо. Хьалхара моттиг яьккхар № 42 йолча школа командо, шоллагІа моттиг — № 55 йолча школа спортсменаша, кхоалагІа моттиг — № 28 йолча школа физкультурникаша.

Грозмерча хІара районо цу эстафете дакъа лаца от... тайир шишша команда. Районий шишша командо кІезигагІа ха йоаеш яьхача коталонаша хьалха-тІехьа иштта дІанийсйир районаш: Старопромысловски, Октябрьски, Заводской, Ленински.

* * *

9—10-чей сентябре Ставрополе хилар яйгача атлетиках йола СССР чемпионат. Нохч-ГІалгІайчерча къонача спортсмено Грабельников Александра кхелетарий групе шоллагІа моттиг яьккхар цига.

А. БЕК.

КЕРДА ТИКА

Курчалой юрта юккъе, наьха бІарг тІаоттаргболча я «Книги» яха тика. Юртахой укхаза боагІа керда книжкаш, учебникаш, словараш эца. Дика йовз царна заведующи комсомолка Джапарханова Киса. Ший болх лелабе харахи бахархошца Іимерза хиларахи цун вІаштІехьдоал хІара бетта, квартала, ах шера, шера планаш кхоачаши тІеххоачаши е. Масала, укх шера хьалхарча ах шера план тІеххоачашъяьй цо. Цу юкъа юртахошка дехкад 130 эзар сома маьха товар. Шера план 20 декабрга кхоачашъе а лерх.

«Книги» яхача тика болхлой духхьал Курчалойрча колхозхошта, лорашта, хьехархошта, дешархошта, инженерно - технически болхлошта гІулакх даь Іац. Цигара книжкаш эца боагІа лоаллаха ухкача юрташкара: Цацан - Юртара, Майртупара, БІачи-Юртара, Центроера, кхычахьара нах.

Шоашта эша товар эца баьхка нах дукха хьебалийтац тика болхлоша. Ийдархошта хов малагІа товар мичахьа латт. Къаьст-къаьста латт художественни литература, берий книжкаш, технически, педагогически, медицински книжкаш, иштта кхыдола товар а.

Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а да укхаза. Масала, бахача наха чІоагІа хоатташ дола художественни литература, яздеш дола каьхат, ватманни каьхат, бос бола карандашаш кІезига хул тика чу. Теша лов, Шалински район Нохч-ГІалгІай респотребсоюзеи болхлоша из гІулакх теркал ца деш дутаргдоацилгах. ТІаккха тика болхлой низ кхоачаргбар Курчалойриеи кхыча юрташкарчен наьха хьашташ дизагІа кхоачашде.

З. ХИЗРИЕВ,
юртара корр.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14-гІа СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА.

8.00 — «Ха». 8.35 — Іуйранара гимнастика. 8.55 — «Хьалха довла кІанкаш». 9.55 — «Мича хиннав хьо, Одиссей» яхача телевизионни дуккхача серийни художественни фильма премьера I-гІа сери. 15.00— Хьуна боахама болхлой Денна хетаь телевизионни документальни фильмай программа. 16.00 — Вай Даьхе — СССР. 16.30 — Халкъий мукъамаш. 16.45 — ЦаІ массанена тІехьа, шевар цхьаннена тІехьа». 17.30 — «Турпалал». 18.00 — Керда хоамаш. 18.15 — «Юртбоахама техника-78». Передаче дакъа лоацаш ва СССР тракторни а юртбоахама машинаш еча промышленноста министр И. Ф. Синицин. 18.45 — «Домски концертни зал». 19.30 — «Пекина великодержавни курси Латински Америкеи». Доминикански коммунистически парте Генеральни секретара Нарсиса Иса Конде интервью. 19.45 — «Мича хиннах хьо, Одиссей» яхача телевизионни дуккхача серийни художественни фильма премьера. II-гІа сери. 21.00 — «Ха». 21.30 — А. П. Чехов. «Тоска». Фильм-концерт. 22.10 — «Е. Светланова концерташ». ЙиъалгІа передача. Из йистеньача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

17.35 — «ТІеха воалаш вІашагІкхетар!, Телевизионни фильм. 18.10 — «Шоана, кхалнах» (гІалгІай меттала). 18.40 — «Нохч-ГІалгІайче гІолла». Информационни программа (эрсий, гІалгІай, меттала). 19.00 — Шун книжкай полка тІа. А. Горлов. «Огненный, огненный конь». 19.15 — Академик Я. Страдынь» телевизионни фильм. 19.30 — «Керттера направлени». «Отчеташи хоржамаши парторганизацешка. КПСС обкома организационно - партийни балха отдела заведующе В. И. Дмитриенко выступлени. 19.45 — Киножурнал. 19.55 — «Кавказе вахаш дІадаха шераш». Л. Н. Толстойх дола дош (нохчий меттала). 20.15 — «Бийса даькъала хийла шу, бераш». 20.30 — «Дешара го». Передача дІахьу филологически Іилмай доктора профессора Н. М. Сикорске. 21.30 — «Африканьч» яха телевизионни художественни фильм.

15-гІа СЕНТЯБРЬ.
I ПРОГРАММА.

8.00 — «Ха». 8.35 — Іуйранара гимнастика. 8.55 — «Илли-иллеш». Бераштa йола телевизионни конкурс. 9.55 — «Мича хиннав хьо, Одиссей». Художественни фильм. ШоллагІа сери. 15.00 — Мексика кортамукъален Ди дІакхайкадара». Кинопрограмма. 15.30 — А. Токарев — О. Фельцмана иллей темах йола фантази. 15.40 — «Хьамсара Іалам». 16.00 — Шахматни школа. 16.30—«Москва а москвичаш а». 17.00 — «Орленок» яхача телестуде концертни зал. 17.40 — Город турпал Новороссийск». Документальни фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «ХІара сурта тІа—малх». 18.30 — «Гаьнарча Малхбоален Іилман центр». ЙиъалгІа передача. Вулканологе институт. 19.00— «Илли-78». 19.30 — КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума сопамаш — вахаре кхоачашде. 19.45 — «Мича хиннав хьо, Одиссей» яхача телевизионни дуккхача серийни художественни фильма премьера. КхоалагІа сери. 21.00 — «Ха». 21.30 — «Белама гонахьа». Останкино яхача концертни студера сайре. 23.00 — Доазол дехьарча эстрада артистий концерт. Из йистадаьача—кердадараш.

II ПРОГРАММА

17.20 — «Болхлой гаранти». Документальни фильм. 18.10 — «Политически дешара система кердача шерага» (нохчий меттал). 18.20 — Телевизионни фильм. 18.35 — «Нохч-ГІалгІайче голла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.55 — «Хьуна болхалой Денга (нохчий меттал). 19.15 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Динамо» (Рига) — «Спартак» (Москва). 2-гІа, 3-гІа периодаш. Ригера трансляци. Перерыв йолча хана «Бийса даькъала хийла шун бераш». 21.00 — ДІалокх Центральни телевидени Ерригсоюзни радион симфонически оркестро. 21.30— «Доазол дехьарча фильма экран». «Профессор» яха телевизионни художественни фильм.

РАДИО

14-гІа СЕНТЯБРЬ

6.30 — Юртара вахар. 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.18 — «Сердало» газета обзор. 7.25 — Передачай программа. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Наурски района Ленина цІерагІча колхоза жа Іуна Хаджимагомадов Іумара хетадаь радиооткрытка (гІалгІай меттал). 8.40 — «Барттайнача дезале» (нохчий меттал). 9.15 — Къахьегама коллектив — яхетама школа. (Беседа нохчий меттал). 9.30 — Оперетташкара ашараш (эрсий меттал). 9.45 — «Лакхара совгІат деннар». Зарисовка (гІалгІай меттал). 17.00 — «Эстрадни мукъамаш» (эрсий меттал). 17.15 — «Партноми яхьи». Беседа (гІалгІай меттала). 17.30 — Дега лоІамах» (гІалгІай меттала). 17.50 — Денна темах лаьца». (эрсий меттал). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

15-гІа СЕНТЯБРЬ.

6.30 — Юртара Іуйре (эрсий меттал). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочий газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Передачай программа. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Даьхенах дола иллеш» (нохчий меттал). 8.50 — ХІара балха денна — дикала Знак! «Социалистически яхьа дневник» (эрсий меттал). 9.15 — «Комсашлеларий радиошкола» (эрсий меттал).

Хоамаш

Тахан республике гІоллеи Грозней кІезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 23 — 28, Грозне 26 — 28 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Хкоана морхаш а йолаш, лаьгІо догІа а делхаш, цхьайолча моттигашка теха а делхаш, малхбузехьара секунде 7 — 12, метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 10 — 15, дийнахьа 22 — 27 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурай отделаш — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттеи деношка

СФ05259. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 6514.